

THEOSOFIA

Jaargang 106 nummer 6, december 2005

Tweemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland

ISSN 0040-5868

Redactie:

Anne Myrthe Iken,
Elly Kooijman,
Wies Kuiper
Els Rijnaker (hoofdred.)

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154,
1074 VM Amsterdam

Abonnementen: €17,50 per
jaar (Nederland en België).
Losse nummers: €3,50.

Zetwerk: Willy van Vledder
Druk: AD-Druk bv / Zeist
Omslag ontwerp:
Richard van Dijk

© 2005

Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, foto-
kopie, microfilm, of op andere wijze,
zonder voorafgaande toestemming van
de uitgever.

Inhoud

De Conventie in Adyar Radha Burnier	215
Wetenschap; kunst, gezondheid, psychologie en parapsychologie Geoffrey Farthing	219
Vrede en oorlog Jiddu Krishnamurti	226
Krishnamurti's leringen en theosofie Pablo Sender	232
De Turiya-staat van bewustzijn Geoffrey Farthing	239
Wie is...	242
Boek & periodiek	245
Verenigingsnieuws	249
Adressen Theosofische Vereniging	256

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting gebracht tenzij
vervat in een officieel document.

The Theosophical Society

De Theosophical Society (waarvan de Theosofische Vereniging in Nederland de Nederlandse afdeling is) is op 17 november 1875 te New York opgericht door H.P. Blavatsky, H.S. Olcott en anderen. Zij heeft haar internationale hoofdkwartier te Adyar, Chennai, India en 49 afdelingen over de gehele wereld.

De Theosophical Society bestaat uit studenten die bij eender welke religie aangesloten kunnen zijn of bij geen enkele. De leden hebben met elkaar gemeen dat ze de drie doeleinden van de vereniging (zie achterkant omslag) onderschrijven, dat ze religieuze tegenstellingen willen oplossen, dat ze mensen van goede wil bijeen willen brengen ongeacht hun religieuze overtuiging en dat zij religieuze waarheden willen bestuderen en de resultaten van die studie met anderen willen delen. Zij zijn niet door een gemeenschappelijk geloof met elkaar verbonden, maar door het gezamenlijk zoeken en streven naar Waarheid. Zij zijn van mening dat Waarheid gevonden kan worden door studie, door reflectie, door zuiverheid van leven en door toegewijd te zijn aan hoge idealen. Zij zien de Waarheid als dat wat de moeite waard is om naar te streven, niet als een dogma opgelegd door een autoriteit. Zij vinden dat een overtuiging het resultaat zou moeten zijn van individuele studie of intuïtie, en niet daaraan vooraf zou moeten gaan, en gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op aanname. Zij zijn tolerant jegens allen, ook jegens hen die intolerant zijn, niet als een voorrecht om te verlenen, maar omdat ze dat als hun plicht beschouwen. Zij trachten onwetendheid weg te nemen in plaats van deze af te straffen. Zij zien elke religie als een uitdrukking van de Goddelijke Wijsheid. Zij geven er de voorkeur aan religies te bestuderen in plaats van deze te veroordelen, om Goddelijke Wijsheid in praktijk te brengen in plaats van mensen ertoe te bekeren. Zoals Waarheid het doel is, is Vrede het wachtwoord.

Theosofie is de belichaming van waarheden die aan de basis liggen van elke religie en waarop geen enkele godsdienst het alleenrecht kan doen gelden. Theosofie biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die laat zien dat de evolutie geleid wordt door rechtvaardigheid en liefde. Zij geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft. Theosofie geeft de wereld de Wetenschap van de Geest terug, door de mens te leren de Geest te zien als zijn werkelijk zelf en zijn denkvermogen en het lichaam als de dienaren daarvan. Theosofie verheldert de geschriften en leringen van religies door hun verborgen betekenis te ontsluiten, en aldus de juistheid ervan aan het denkvermogen aan te tonen zoals de gegrondheid ervan altijd bewezen is in de ogen van de intuïtie.

Leden van de Theosofische Vereniging bestuderen deze waarheden en theosofen trachten ernaar te leven. Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, naar het hoogste te streven en volhardend te werken is welkom als lid.

Het is aan elk lid zelf om een ware theosoof te worden.

De Conventie in Adyar

– Radha Burnier

Internationale conventies in Adyar zijn historische gebeurtenissen. Zij werden vroeger voorgezeten door onze president-stichter, kolonel Olcott, en later door opeenvolgende presidenten. Zij brengen nog steeds een veel groter aantal leden uit alle delen van de wereld bijeen dan enig ander congres of conventie van de Theosophical Society. In 1925 en in 1975 overtrof het aantal aanwezigen de 2000.

Deze gebeurtenis trekt leden naar Adyar, vaak jaar in jaar uit, ook al moeten zij zich de ongemakken getroosten van reizen, logeerruimte delen, in de rij staan voor maaltijden enzovoort. De unieke sfeer die er heerst op het prachtige terrein van ons internationaal hoofdkwartier is als een krachtige magneet waarvan mensen de kracht voelen, ook al zijn zij zich niet bewust van de aard van de aantrekkingskracht van de conventie in Adyar. Die aantrekkingskracht ligt niet alleen in de voordrachten en gebeurtenissen, in de wereldwijde contacten die gelegd worden, in de schoonheid van de bomen en struiken; iets ongrijpbaars beweegt en verheft de deelnemers. Men ervaart een dieper begrijpen; en zoals de vroegere president N. Sri Ram zei: ‘men beseft meer van de essentie van de theosofie’, samen met een dieper gevoel van universele broederschap en toewijding aan altruïstisch leven.

Kolonel Olcott schreef in zijn dagboek in 1882: ‘Wij werden naar Adyar gedreven, en wisten bij de eerste aanblik dat wij ons toekomstig thuis gevonden hadden’. Snel werden er enige veranderingen aangebracht in het hoofdgebouw en HPB betrok de ene grote kamer op de eerste verdieping. Zij zaten vaak op het aangrenzende open terras onder het ‘dak’, zoals zij het noemden, waar zwoele briesjes zelfs de zomer in hun ogen aangenaam leek te maken. De kolo-

nel drukte op welsprekende wijze zijn gevoelens aldus uit: 'Ik heb vele landen bezocht, maar ik herinner mij geen mooier vergezicht dan dat waarop het oog rust vanaf dat terras, of het nu is bij daglicht, sterrenlicht of maanlicht'. De schoonheid van Adyar openbaart zich nu in een veranderd aanzicht, maar betovert op dezelfde manier leden zowel als bezoekers als toen de Stichters bij hun eerste aanblik wisten dat dit hun thuis zou zijn.

In *Oude Dagboekbladen* en andere verslagen lezen wij over gelegenheden waarbij de Mahatma's, die achter de stichting van de Society stonden, Adyar zegenden met hun aanwezigheid. Vele toegewijde leden merken nog steeds dat zij edeler gedachten kunnen genereren en diepere inzichten verkrijgen in Adyar dan elders. Hun liefde, devotie, opofferingsgezindheid en dienstbaarheid versterken voortdurend de ongrijpbare sfeer hier die de spirituele instincten voedt van degenen die daarvoor ontvankelijk zijn.

Spiritueel bewustzijn blijft altijd onberoerd, omdat het geworteld is in een universeel liefhebbende verhouding met alles.

De Conventie van 2004 begon terwijl de tsunami de Zuid Indiase oostkust teisterde en het water de Adyar rivier instroomde, waarbij het wrakgoed meevoerde, maar geen vernietiging bracht. Kalmte en rust heersten over onze conventie, zelfs terwijl er plannen werden gemaakt om hulp te verlenen aan de aangrenzende gemeenten. Verscheidene leden uitten hun gevoel dat ons hoofdkwartier in Adyar beschermd wordt en veilig zal zijn zolang de geest van toewijding aan het bevorderen van universele broederschap en een zelfloze zoektocht naar wijsheid centraal blijven staan in het leven en werken van de leden.

Het advies van de heer Boeddha, vertaald als 'Wees een lamp tot uzelf', bevat een woord in het Pali dat lamp (*dipa*) kan betekenen, ofwel eiland (*dvipa*). In het

laatste geval wordt verwezen naar een diepe innerlijke stabiliteit, onberoerd door uiterlijke gebeurtenissen, metaforisch uitgedrukt als de situatie van een eiland midden in de oceaan. Spiritueel bewustzijn blijft altijd onberoerd, omdat het geworteld is in een universeel liefhebbende verhouding met alles; in feite in het onsterfelijke element of *atma* binnenin ons. Dan wordt het denkvermogen niet aangetast door de aantrekking van wereldsheid of de inwerking van uiterlijke 'calamiteiten'. Zo'n eiland temidden van stromende wateren of de lamp die nooit flikkert zijn symbolen van het 'denkvermogen achter het denkvermogen' dat weet dat de fenomenale wereld en zijn gebeurtenissen slechts zo reëel zijn als schaduwen. Leden die naar de conventie in Adyar komen krijgen soms iets mee van dit innerlijke gevoel van vrede en veiligheid, en ervaren de diepe vreugde van contact met een wereld die voorbij de tijd ligt.

Iedere keer dat het bewustzijn een hoger niveau bereikt van vrede, goedheid en harmonie, vindt er een soort transformatie plaats, waarvan het individu zich al dan niet bewust is. Het bewustzijn begint te reageren op fijnere trillingen, zonder weerstand te bieden, totdat tenslotte de grovere trillingen niet meer binnen kunnen komen. Zoals een aloud Sanskriet vers het formuleert: "Hij die contact legt met het goddelijke, wordt innerlijk en uiterlijk zuiverder, hoe zijn huidige situatie ook is."

Mentale compartimenten

De menselijke neiging om onze ervaringen in hokjes te stoppen is zowel de oorzaak van ernstige problemen als van onmacht om daarmee om te gaan. Als er mentale hokjes zijn, lijkt ieder probleem een apart probleem te zijn, alsof het in zijn eentje bestaat, niet verbonden met andere zaken die even belangrijk zijn. Onlangs vroeg een criticus, schijnbaar gefrustreerd en boos, zich af waarom de Theosophical Society haar hulpbronnen niet mobiliseert om terrorisme te bestrijden, dat volgens hem het grootste probleem is in de huidige wereld.

Waarom bevordert de Society activiteiten zonder enige praktische relevantie, zoals het beleggen van conferenties, het aanmoedigen van studie, enzovoort?

Deze correspondent heeft klaarblijkelijk niet serieus nagedacht over wat terrorisme is. Terrorisme wordt gedefinieerd als het gebruik van intimidatie om extreme angst op te roepen, en ook als het gebruik van methoden om regeringen, gemeenschappen en andere groepen onder druk te zetten. Daarom kan terrorisme niet gelijkgesteld worden met alleen maar het gooien van een bom of een handgranaat in een menigte, noch met het ontvoeren van een kind of het kapen van een vliegtuig. Terrorisme wordt in vele gedaanten om ons heen straffeloos uitgeoefend, omdat alleen bepaalde manieren om hevige angst en letsel te veroorzaken gezien worden als verwerpelijk.

Tallose mensen, of zij nu onschuldig of schuldig zijn aan een misdaad, worden dagelijks wereldwijd geterroriseerd door de politie of het leger die schuldbekenissen af wil dwingen, vervalst bewijs wil verkrijgen en hun immorele doelstellingen wil bereiken. Dit is geïnstitutionaliseerd terrorisme dat voortdurend toegepast wordt door degenen die macht hebben om hun eigen doelen te realiseren. Precies zo terroriseren leraren hun leerlingen op tallose scholen overal ter wereld en treiteren oudere leerlingen op hun beurt de jongere leerlingen. Soms worden gevoelige jongeren zelfs tot zelfdoding gedreven vanwege onverdraaglijke pijn, angst en vernedering. Soms martelt de jongere, die deze les geleerd heeft, op zijn beurt anderen die kwetsbaar zijn. Vrouwen die economisch afhankelijk zijn, huisbedienden in vreemde landen en anderen die weinig of geen mogelijkheden tot zelfverdediging hebben worden systematisch gedwongen te gehoorzamen door diegenen die macht over hen hebben. Zij worden verplicht tot het vervullen van onredelijke eisen, het verdragen van fysiek en seksueel geweld. Dit is ook een chronische vorm van terrorisme waaraan heel weinig te doen valt, omdat

het probleem te wijdverbreid en te ingewikkeld is.

Daarnaast is er het terrorisme dat wordt uitgeoefend op miljoenen hulpeloze dieren. Nu de mens zelfs grote, woeste dieren de baas geworden is, verbeeldt hij zich dat hij het recht heeft om ze te mishandelen, ze te dwingen onnatuurlijke kunstjes op te voeren in het circus, levenslange marteling te doorstaan in intensieve dierhouderijen of wedstrijden te lopen ter vermaak van luie mensen, tot zij eraan kapotgaan.

Zogenaamd terrorisme is maar een voorbeeld van het kwaad dat veroorzaakt wordt door een gevoel van macht. Helaas geven de meeste mensen toe aan dat soort kwaad wanneer zij zelfs maar een beetje macht kunnen uitoefenen over een dier, een zwakker mens of een gemeenschap. Er bestaat een psychologische drang om macht te misbruiken teneinde anderen te vernederen en te onteren, waartegen moreel zwakke maar anderszins krachtige mensen bijna geen weerstand kunnen bieden. Dit gevoel van macht is alleen maar egoïstische bevrediging die voortkomt uit een economische voorsprong, technologische vaardigheid, bezit van een goed stel hersens of uit politieke, administratieve, bestuurlijke en andere 'hogere' maatschappelijke posities die het mogelijk maken anderen te commanderen.

Het is niet logisch te denken dat de sensationele manieren waarop macht misbruikt wordt tegenwoordig verschrikkelijker en kwetsender is dan de aanhoudende onderwerping via terreur van mensen in tehuizen, gevangnissen, ongecontroleerde fabrieken, van dieren in circussen enzovoort. Door alles in hokjes te stoppen en te fragmenteren, wordt de terreur die genadeloos uitgeoefend wordt op miljoenen levende wezens, zowel op mensen als op dieren, gemakkelijk genegeerd en wordt één bepaalde manier van angst aanjagen gezien als van overheersend belang. Of terreur nu door machtige regeringen wordt uitgeoefend of door nietige mensen die weten hoe ze een spoorlijn moeten vernielen of die een bom weten te bemachtigen en die in een school gooien, in feite is het

de manifestatie van de corruptie die het menselijk denkvermogen vervormt wanneer het om macht gaat. De uitdrukking dat macht corrupteert is relevant in een groot aantal situaties die gewoonlijk niet als zodanig doorzien worden.

De zucht naar macht is het grote probleem, en niet terreur, en macht bedwelmt naarmate het vaker uitgeoefend wordt.

Mentale hokjes zijn ook handig als manier om andere dingen te vergeten die, als er serieus over nagedacht werd, een revolutie in de wereld teweeg zouden kunnen brengen. Stoppen wij immers niet de voorwerpen die vragen om mededogen en sympathie in hokjes? De recente aardbeving in Sumatra en de tsunami die verwoestingen aanrichtte in verscheidene landen riep natuurlijk wereldwijd sympathie op en meelevende hulpacties. Ongewone gebeurtenissen zoals deze brengen het denkvermogen in een toestand van waakzaamheid. Tegelijkertijd roept het feit dat jaar in jaar uit miljoenen kinderen met honger naar bed gaan en mensen sterven aan ondervoeding bijzonder weinig reacties op. Hoe veel mensen nemen de moeite om kennis te nemen van de voortdurende tragedies in de wereld en zijn daardoor voldoende geroerd om wat van hun eigen pleziertjes en comfort op te offeren? De tsunami veroorzaakt opwinding; chronische honger en dood door ondervoeding doen dat niet. Wij moeten ook vaststellen dat het aantal mensen dat sterft als gevolg van hetgeen 'terreur' genoemd wordt, veel kleiner is dan het aantal mensen die hun hele leven

hevige angst ervaren, die moeten leven met een gewelddadige man of vrouw, een wrede meester of onderdrukkende autoriteiten.

Het werk van de Theosophical Society is beslist niet het omgaan met problemen die iemand misschien in een hokje stopt met het etiket 'belangrijk', maar haar werk is om licht te werpen op het veel diepere probleem van een nieuw soort verhoudingen waarin macht geen rol speelt – behalve het dienen van anderen die noodlijdend zijn of onderdrukt – en vandaar dat sympathie en mededogen een allesomvattend werkterrein hebben.

Het serieuze denkvermogen, begaan met het beëindigen van het gebruik van angst om anderen in de menselijke samenleving te overheersen, uit te buiten en te kwetsen, moet zich afvragen waarom het naar macht streeft en ervan geniet die te gebruiken. De zucht naar macht is het grote probleem, en niet terreur, en macht bedwelmt naarmate het vaker uitgeoefend wordt.

Misschien is de mens fundamenteel zwak en is er op een of ander onbewust niveau het verlangen om het gevoel van machteloosheid te compenseren of teniet te doen. Dit ziet men steeds meer in de moderne samenleving, die zo beangstigend georganiseerd is, zo ingewikkeld en beklemmend dat het individu zich hulpeloos gaat voelen. Is dit misschien de reden dat geweld in iedere vorm – vrouwenverkrachting, kindermishandeling, alomtegenwoordige wreedheid uitgeoefend op dieren en ongevoeligheid ten opzichte van de natuur – aan het toenemen is?

Uit: *The Theosophist*, februari 2005
Vertaling: A.M.I.

Wetenschap; kunst, gezondheid, psychologie en parapsychologie

– Geoffrey Farthing

Deel 6 (van 6) uit: De geweldige positieve ontwikkelingsmogelijkheden van Theosofie, Blavatsky-lezing gehouden in Winchester op 29 juli 2001 tijdens de Zomerschool van de Engelse afdeling van de Theosophical Society.

De Elfde Ontwikkelingsmogelijkheid WETENSCHAP

Het woord Science (Wetenschap) is afgeleid van het Latijnse woord *sciens*, tegenwoordig deelwoord van *scire*, weten. Het werd later toegepast op een specifiek aspect van ‘weten’, op een bepaalde tak van wetenschap of een speciale manier om iets te weten te komen, maar oorspronkelijk heeft het niet een specifieke betekenis. Theosofie wordt ook wel aangeduid als de Wetenschap der Wetenschappen, zij omvat alle ‘werkelijke’ kennis.

Een van de Meesters van Wijsheid zei dat “de moderne wetenschap onze beste bondgenoot is...” (M.L. II, chron. 65) Hij zei dit aan het einde van de negentiende eeuw, toen de wetenschap bezig was naam te maken als onverschrokken onderzoeker van alle natuurlijke verschijnselen. Zij maakte snelle vorderingen bij het verkennen van de ruimte, bij het ontdekken van de aard van de materie, de samenstelling en werking van levende cellen en de rol die

zij spelen in levende organismen, enzovoort. Darwin had net zijn *On the Origin of Species* en zijn theorie over het overleven van de geschiktste naar voren gebracht. Dit groeiend inzicht in de natuurlijke wereld tartte de standpunten van de religie ten aanzien van de Goddelijke Schepping. De wetenschap moedigde het stellen van veel vragen aan over dogmatische beweringen waarvan men voorheen dacht dat je er geen vragen over kon of mocht stellen. De Meesters moedigden deze bevrijding van het denken en dit onbeschoemd onderzoeken van de feitelijkheden van het bestaan aan, in weerwil van de vele bestaande oude en aanvaarde opvattingen.

Misschien is de wetenschap vandaag de dag niet meer zo zeker van zichzelf als zij was aan het einde van de negentiende eeuw. Zij neemt lichtvaardiger standpunten in, haar basis is niet zo stevig als nog maar enkele jaren geleden. Voortdurend worden er nieuwe ontdekkingen gedaan, theorieën ontwikkeld en ook snel weer gewijzigd. Als gevolg daarvan is de wetenschap flexibeler geworden en meer bereid om te kijken naar terreinen die voorheen verboden gebied waren, met name naar de subjectieve terreinen, in tegenstelling tot de vertrouwde zuiver objectieve. De kwantumfysica met haar denkbeelden over non-localiteit heeft de weg geopend naar nieuwe terreinen. Sommige wetenschappers beginnen vragen te stellen die de mogelijkheid suggereren van het bestaan van niet-stoffelijke bestaanswerelden. Bijna dood ervaringen hebben bijvoorbeeld de aandacht afgeleid van het zuiver stoffelijke. Er is nu ook een groeiend inzicht dat paranormale verschijnselen zoals het lezen of overbrengen van gedachten, psychokinese, materialisaties tijdens spiritistische seances, genezen op afstand enzovoort, erkend en onderzocht moeten worden. De huidige modellen voor wetenschappelijk denken kunnen met zulke gebeurtenissen niets beginnen.

De Theosofie verschaft kant en klare modellen om veel van deze verschijnselen te verklaren, maar tot dusver heeft men er geen aandacht aan geschonken. Deze ant-

woorden omvatten verklarend materiaal over de aard van ruimte en tijd, over het bestaan en de kenmerken van allerlei niet-stoffelijke niveaus van het bestaan. Om een voorbeeld te noemen: het gebied dat het dichtst bij het stoffelijke ligt, het vormende gebied (het Astrale), heeft verscheidene functies. Voor een theosoof komen deze overeen met de diverse ondergebieden van dat gebied. Het is het gebied waar het geheugen zich bevindt; waar vitaliteit, de universele levenskracht, wordt opgeslagen om uitgegoten te worden in het stoffelijke. Vanuit dit gebied worden 'subjectieve' vormen in het stoffelijke, objectieve bestaan geprojecteerd.

H.P.B. maakt hierover een belangrijke opmerking in *De Geheime Leer*.

Nu zijn de occultisten – die elk atoom in het heelal, hetzij een aggregaat of een enkelvoudig atoom, terugvoeren tot de Ene eenheid of het universele Leven; die niet erkennen dat er in de Natuur ook maar iets anorganisch kan zijn; die niet zoiets als dode stof kennen – consequent in hun leer van geest en ziel, als zij spreken over een geheugen, een wil en gewaarwording in elk atoom. (G. L. II, p. 764)

Het betrekkelijk recente denkbeeld in de wereld van de natuurwetenschap dat de waarnemer invloed heeft op de resultaten van experimenten op sub-atomaire niveaus lijkt erop te duiden dat de waarnemer een actieve deelnemer is bij het experimentele proces. Volgens de Theosofie komt dit vanwege de aard van de innerlijke subjectieve gebieden, in het bijzonder het mentale gebied waarin overigens, naar men zegt, ruimte geen dimensie heeft (in de stoffelijke betekenis) en waarin wat wij normaal onder tijd verstaan niet van toepassing is. In de subjectieve ruimte is daarom de wet van Bouguer-Lambert Beer met betrekking tot affecten en afstand niet van toepassing.

Er is nog iets anders waarover heden ten dage in de natuurwetenschap gespeculeerd wordt in verband met non-localiteit. Sub-atomaire deeltjes kunnen elkaar op afstand

zodanig beïnvloeden dat veranderingen in het ene deeltje op een willekeurige gegeven plaats onmiddellijk invloed hebben op een ander deeltje op een andere plaats. Tot dusver is hiervoor geen wetenschappelijke verklaring, maar waar het gaat om non-localiteit worden de studenten herinnerd aan “het Punt dat overal is en de omtrek nergens”, wat wordt aangevuld met dat deel van het Hermetisch Axioma waarin gesteld wordt “Niets is groot, niets is klein”. Zo zou ook de Occultist kunnen vragen “Waar is een gedachte?” De wetenschapper zou kunnen antwoorden “In de hersenen”, maar een gedachte is niet stoffelijk en de hersenen zijn wel iets stoffelijks. Hoe doet het stoffelijke het niet-stoffelijke ontstaan? Ook hier kan het antwoord gegeven worden via de innerlijke aard van de materie, die haar subjectieve beginselen en onder-beginselen heeft. De theosoof ziet ook dat, aangezien ieder materiedeeltje een levend iets is, de eraan inherente energie leven is, het Ene Universele leven.

Een allesomvattend metafysische zienswijze ten aanzien van non-localiteit wordt heel complex. Het onderling verweven van oorzaken en gevolgen in deze niet-stoffelijke gebieden wordt buitengewoon gecompliceerd, in het bijzonder omdat wat er daarbinnen gebeurt zijn weerslag kan hebben, en daarom invloed kan uitoefenen, op het fysieke gebied. In het Occultisme is het bestaan van Elementale wezens hierbij van enig belang. Zij vormen een *modus operandi* voor de meeste verschijnselen. Elementalen worden beschouwd als half-intelligente wezens en treden op als de krachten van de Natuur.

Het ontbreekt de moderne natuurwetenschap nog steeds aan een model van het gestructureerde universum zoals dat verschaft wordt door de Theosofie met haar zeven niveaus van het bestaan, elk met hun eigen hoofdkenmerken. Ook ontbeert de natuurwetenschap het denkbeeld, en alles wat daaruit voortvloeit, dat er niet zoiets bestaat als ‘dode’ materie. Het feit dat materie levend is, samengevoegd met de twee daarbij behorende verschijnselen van be-

wustzijn en geheugen, leidt tot een begripen van het grote proces van evolutie. Alles bouwt verder op wat voorafging. Hierop is ook Rupert Sheldrake’s omvangrijk werk *The Presence of the Past* gebaseerd.

Tot de natuurwetenschap behoren ook andere takken van wetenschap. Eén daarvan is de biologie, de wetenschap van levende wezens. De theosofie geeft er een uitbreiding aan door te stellen dat er niet zoiets bestaat als dode materie, niets is anorganisch, en door het denkbeeld te propageren dat alles een aspect van het Ene Leven openbaart. Dit Ene Leven vertoont twee aspecten die onscheidbaar van elkaar zijn: enerzijds vorm (stof) en anderzijds dynamiek als drijvende kracht (leven of geest). Bewustzijn, geheugen en wil zijn inherent in deze combinatie aanwezig. ‘Wilskracht’ is daarom een eigenschap die in alles wat er bestaat aanwezig is. Dit zijn elementen van basisgegevens die nog niet ten volle door de wetenschap op hun juiste waarde geschat worden, maar die door de Theosofie duidelijk geformuleerd worden.

... alles openbaart een aspect van het Ene Leven.

Wanneer eenmaal de Theosofie en haar beginselen bekend zullen zijn, zal aangevoeld worden dat onze filosofie niet alleen een "nauwe verwant van de moderne natuurwetenschap" is, maar haar voorouder, en dan wel één die haar verre overstijgt in logica; en dat haar "metafysica" uitgebreider, mooier en krachtiger is dan welke metafysica ook die voortkomt uit een dogmatische cultus. Het is de metafysica van de Natuur in haar kuise naaktheid, zowel stoffelijk, moreel als spiritueel, die als enige in staat is om het schijnbare wonder te verklaren door middel van natuurlijke en psychische wetten, en door de puur fysiologische en pathologische begrippen van de Natuurwetenschap aan te vullen, en voor altijd de antropomorfe Goden en de Duivels van dualistische religies de nek om te draaien. Niemand gelooft vaster in de Eenheid van de eeuwige wetten dan de Theosofen. (C.W. VIII, p. 76)

De Twaalfde Ontwikkelingsmogelijkheid
KUNST, GEZONDHEID,
PSYCHOLOGIE EN
PARAPSYCHOLOGIE

Met de komst van de Theosofie ontstaat er een heel stel nieuwe begrippen op het gebied van de kunst, allereerst vanuit de occulte visie die de kunstenaar op de natuur heeft. De Theosofie leert dat ieder menselijk wezen een microscopisch kleine maar unieke weerspiegeling vormt van de macrocosmos, het universele geheel. Elk van zijn vermogens is uiteindelijk afkomstig van Grote Wezens die vooruitgang hebben geboekt in de aeonen van evolutionaire tijd en ver boven hem staan op de ladder van het bestaan. Dit zijn collectieve wezens, aggregaten van vele mindere levende wezens, ieder met zijn eigen intelligentie en geheugen. Deze vormen tezamen een geweldig uitgebreide verzamelde ervaring opgedaan in massa's 'Levens' naarmate zij hoger klommen op de evolutionaire ladder. Het Leven in deze context, ook wel de Monade genoemd, is door alle rijken van de Natuur heen gegaan en heeft van daaruit het mensenrijk bereikt, waar het geïndividualiseerd wordt en verder gaat door de sub-Rassen en Rassen, waarin het achtereenvolgens menselijke vermogens ontwikkelt. Uiteindelijk worden haar voertuigen geschikt gemaakt om als wezens de boven-menselijke gebieden te betreden.

De Natuur verschaft alles wat niet alleen het stoffelijke wezen van de mens vormt maar ook zijn niet-stoffelijke beginselen. Iedere cel, ook die van zijn lichaam, heeft haar eigen innerlijke beginselen, waardoor die cel in contact staat met het overeenkomstige cosmische gebied. Daarbij weerspiegelt zij iets van de kenmerken van dat gebied. Aldoor vormt de hele mens in de diverse aspecten van zijn wezen een weerklank van dat wat er in het universum plaatsvindt, in de mate dat die aspecten ontwikkeld en juist afgestemd zijn.

De kunstenaar reageert op de harmonieën in de Natuur door middel van geluid, kleur, vorm of gevoel. Hij ziet iets van het

grootse cosmische patroon in symmetrische patronen, in gelaatsuitdrukkingen, in beweging, in ritme en in de melodie van taal en geluid. Musici horen met hun innerlijk oor de hemelse muziek; zij kunnen haar vangen in schriftbeeld en zij kunnen, met de instrumenten en technieken waarover zij beschikken, wat zij horen van de melodie en harmonie tot uitdrukking brengen. Ook de danser en de zanger vertolken op hun eigen wijze iets van deze ongehoorde ritmes en harmonieën en maken ze zichtbaar. Hun ontvankelijke ziel kan tot ons spreken maar dan moeten we wel in staat zijn erop te reageren. We hebben ogen nodig om te zien en oren om te horen. Zonder deze kunnen we niet reageren en als er niet op gereageerd wordt is iedere kunstvorm slechts een schaduw, een betekenisloze voorstelling. Bij het reageren op welke kunstvorm ook, of je nu iets vluchtig of werkelijk ziet, is onze ziel betrokken; maar deze wordt vervolgens zelf versneld, in zover als zij reageert.

Er schuilt iets heiligs en gewijds in dit waarden, dat ons naar de spirituele gebieden voert. Onze karakters worden veranderd. De hoogste emoties van toewijding, moed, volharding, sympathie, liefde en mededogen worden allemaal opgeroepen. Ware kunst zal dit voor ons doen als wij er onze aandacht aan schenken en kunnen zien en horen. Wij allen beschikken over het daarvoor noodzakelijke instrument, maar misschien moet het nog juist afgestemd worden.

Om de Meester K.H. te citeren, "iemand die *melomanisch* is kent geen *hogere* staat van extase en geluk dan muziek – de meest goddelijke en *spirituele* der kunsten". Waar dit kenmerkend is voor een specifieke kunstvorm kennen we ook de uitdrukking dat het Goddelijke tot uiting komt in "het goede, het ware en het schone". We kennen ook de uitdrukking "schoonheid is aanwezig daar waar er ogen zijn die deze schoonheid waarnemen". Zonder die 'ogen' bestaat er geen schoonheid. Je zou ook kunnen zeggen dat Theosofie alleen bestaat voor iemand die haar bestudeert en die er ogen voor heeft – of wiens ziel

erop reageert; zonder dat bestaat Theosofie niet voor hem of haar.

In de Zevende Ontwikkelingsmogelijkheid hebben we het gehad over enkele aspecten van spiritistische verschijnselen en over paranormaal begaafd zijn. Het belangrijkste criterium bij de theosofische verklaring ervan is het bestaan van de rijken van de natuur en de occulte samenstelling van de mens in beginselen (zie het Aanhangsel). In alle gevallen is er sprake van een belangrijke scheidingslijn binnen die beginselen – midden in het vijfde gebied of vijfde beginsel van Manas of denkvermogen. De scheidingslijn wordt aangeduid als een barrière of brug, het Antahkarana. De Natuur boven deze lijn wordt beschouwd als ‘vormloos’ en subjectief, en beneden die lijn als objectief. In termen van gebieden, in termen van beginselen is het geestelijk (Egoïsch) op hoge niveaus, of duidelijk stoffelijk, persoonlijk op lagere niveaus (maar materie kan niet-stoffelijk zijn). Deze informatie is wezenlijk om psychologie en parapsychologie te kunnen begrijpen.

Sommige psychologen hebben erkend dat er een onderscheid bestaat tussen het persoonlijke ego (id) en een super-ego. Hun ego is tamelijk goed bestudeerd en er is een heleboel therapeutische praktijk ontwikkeld op basis van klinische ervaringen. Het super-ego, echter – het theosofische spirituele Ego ofwel de Individualiteit – manifesteert zich zo zelden dat er maar heel weinig bekend is over de ware aard ervan, over de werkelijke vermogens ervan. Het is nog altijd grotendeels een hypothese, maar je kunt zien dat het super-ego bestaat door de wijze waarop het weerspiegeld wordt in de bovenste drie sub-beginselen van het kamische of emotionele hoofd (4^e) beginsel. Zelfs die weerspiegelingen, hoewel nog altijd gekleurd door egoïsme, laten iets zien van de hogere spirituele aspecten van de persoonlijkheid.

De parapsychologie kwam kort aan de orde in de Zevende Ontwikkelingsmogelijkheid. De Theosofie verrijkt dit werkterrein ook weer via de kenmerken en kwaliteiten van de gebieden en beginselen. Het

mentale niveau en het denken spelen een grote rol bij boodschappen van ‘geesten’, ‘automatisch’ schrift en uiteraard bij gedachte-overbrenging. Bij andere verschijnselen zijn het astrale (3^e) niveau en het Astrale Lichaam betrokken, soms met behulp van Elementalen, b.v. bij materialisaties, tevoorschijn halen, afdrukken van foto’s en brieven.

Tot de psychologische verschijnselen behoren de gespleten persoonlijkheid, obsessies en bezetenheid. Ook hier helpt kennis van de processen na de dood om begrip te krijgen van wat er gebeurt. Een mens is zijn spirituele Ego, of Individualiteit, maar die is verbonden met een persoonlijkheid tijdens zijn aardse leven. In het geval van een obsessie kan de persoonlijkheid overgenomen worden door één of meer krachtige Elementalen, die vaak, maar niet altijd door hemzelf geschapen zijn, bijvoorbeeld door langdurige gewoonten. Echte bezetenheid treedt op wanneer de persoonlijke beginselen volledig, of gedeeltelijk en tijdelijk, overgenomen worden door een ‘Elementaar’. Een ‘Elementaar’ is het hardnekkig voortlevende psychische overblijfsel van een overleden persoon, waarvan het spirituele Ego zich afgescheiden heeft tijdens het normale stervensproces. De ‘Elementaar’ kan heel machtig zijn zolang hij blijft bestaan. Hij kan ‘leven’ zoeken in het stoffelijke lichaam van een levende persoon om in zijn intense behoeften te voorzien. Hij wordt gemotiveerd door intens verlangen naar lichamelijke bevrediging, zoals seksuele uitspattingen, dronkenschap, vaak vijandige wreedheid, enz. Hij kent totaal geen geweten of fatsoenlijke terughoudendheid, omdat hij afgescheiden is van zijn spirituele ziel.

De Theosofie heeft belangrijke dingen te zeggen over gezondheid. Het volgende citaat mag misschien oppervlakkig lijken maar het heeft heel wat repercussies:

Elk mens maakt goed of slecht karma met elke daad en elke gedachte in zijn dagelijks leven en hij werkt tegelijkertijd in dit leven het karma uit dat teweeg is gebracht door de daden en begeerten uit het vorige. Wanneer wij mensen zien die door aangeboren kwalen

zijn getroffen, kan veilig worden aangenomen dat deze kwalen de onvermijdelijke gevolgen zijn van oorzaken die zij zelf in een vorige geboorte hebben gelegd. Men zou kunnen aanvoeren dat die aandoeningen niets te maken kunnen hebben met een vroegere incarnatie, daar ze erfelijk zijn; maar men moet wel bedenken dat de ego, de werkelijke mens, de individualiteit, niet zijn geestelijke oorsprong heeft in de ouders bij wie hij zich wederbelichaamt, maar dat hij door de banden die hij door zijn vroegere levenswijze heeft gesmeed, in de stroom wordt getrokken die hem, als de tijd voor wedergeboorte aanbreekt, naar het gezin voert dat voor de ontwikkeling van die neigingen het meest geschikt is ... (Sleutel, p. 196)

CONCLUSIE

De ontwikkelingsmogelijkheden van de Theosofie kunnen alleen maar werkelijkheid worden en hun weldadige krachten voor de mensheid voelbaar wanneer ze bij de mensheid bekend worden. Het is nu meer dan honderdvijfentwintig jaar geleden dat ze aan de mensheid ter beschikking kwamen in de geschriften van H.P. Blavatsky en haar Ingewijde Meesters. Om allerlei redenen echter, met name door tegenstand van partijen die hun eigen belangen nastreefden, werden ze doodgewegen of genegeerd. Het idee was dat de Theosophical Society, zoals zij oorspronkelijk opgericht was, het middel zou zijn om te laten weten dat al deze ontwikkelingsmogelijkheden beschikbaar waren voor de wereld in het algemeen. Het is onze plicht, als leden van die Society, onszelf vertrouwd te maken met alle aspecten van de theosofische leringen, in het bijzonder met deze ontwikkelingsmogelijkheden, zodat we ze kunnen verspreiden, door ze wijd en zijd beschikbaar te stellen, zoals oorspronkelijk de bedoeling was.

De komst van de Theosofie was een unieke wereldgebeurtenis, zelfs van een nog hogere orde dan het Christendom. De stichters van de grote religies in de geschiedenis waren Ingewijden van een hoge graad in de occulte Hiërarchie (met haar

diverse vertakkingen). De Meesters van Wijsheid die de inspirators waren voor de stichting van de Theosophical Society waren leden van die Broederschap. Zij maakten niet alleen de zeer uitgebreide en diepzinnige theosofische leringen toegankelijk voor de wereld in het algemeen maar stelden ze, via H.P. Blavatsky en in zekere mate rechtstreeks zelf, op schrift. Geen enkele Leraar had dat voorheen ooit gedaan. Zelfs nu we de Meesters niet bij ons hebben, beschikken we over die onvergelijklijk waardevolle literatuur – en dat voor altijd, of voor zolang als deze bewaard blijft.

We moeten H.P.B. erkentelijk zijn voor haar grote zelfopofferende werk in deze en haar de oprechte waardering geven die zij daarvoor verdient. Wij zijn haar enorm veel dank verschuldigd niet alleen omdat zij de ontwikkelingsmogelijkheden van de Theosofie voor zover dat binnen haar vermogen lag op schrift voor iedereen toegankelijk gemaakt heeft, maar omdat zij rechtstreeks in contact stond met enkele Meesters en zij daarmee het bewijs leverde dat zij werkelijk bestaan. Zij werden ‘werkelijkheid’ en daardoor een inspiratiebron voor velen. Als getuigenis hebben we wat zij over hen zei in haar verslag over het schrijven van *Isis Ontsluierd* en wat zijzelf zeiden over hun aandeel in het schrijven van *De Geheime Leer*.

DE UITEINDELIJKE ONTWIKKELINGSMOGELIJKHEID

Praktische Theosofie is niet slechts een tak van Wetenschap, maar zij omvat elke wetenschap in het leven, morele zowel als fysieke. Zij kan, kortom, met recht beschouwd worden als de universele coach, een leraar van wereldwijde kennis en ervaring, en van een eruditie, die niet slechts zijn leerlingen bijstaat en naar een succesvol examen leidt voor iedere wetenschappelijke of morele dienst in het aardse leven, maar die ze geschikt maakt voor de levens die nog in het verschiet liggen, als die leerlingen maar het universum en zijn mysteriën binnenin henzelf willen bestuderen... (C.W. X, 165)

DE SAMENSTELLING VAN DE MENS

Sanskriet termen	Esoterische betekenis	Verklaring
<u>Het lagere (persoonlijke) Viertal:</u>		
(a) rupa, of sthula sharira	(a) stoffelijk lichaam	(a) is het voertuig van alle andere 'beginselen' tijdens het leven.
(b) prana	(b) leven of levensbeginsel	(b) alleen nodig voor a, c, d en de functies van het lager <i>Manas</i> , waartoe alle behoren die beperkt zijn tot het (stoffelijk brein).
(c) linga sharira	(c) astraal lichaam	(c) het <i>Dubbel</i> , het schijnlichaam
(d) kama rupa	(d) de zetel van dierlijke begeerten en hartstochten	(d) dit is het centrum van de dierlijke mens waar de scheidingslijn ligt die de sterfelijke mens scheidt van het onsterfelijke wezen
<u>Het hogere Onvergankelijke drietal:</u>		
(e) <i>manas</i> - een tweevoudig beginsel in zijn functies	(e) denkvermogen, intelligentie: dit is het hogere menselijke denken, waarvan het licht of de uitstraling de MONADE verbindt met de sterfelijke mens gedurende de levenstijd.	(e) de toekomstige staat en de Karmische bestemming van de mens zijn afhankelijk van het feit of <i>Manas</i> meer naar beneden getrokken wordt naar <i>Kama rupa</i> , de zetel van de dierlijke hartstochten, of omhoog naar <i>Buddhi</i> , het spirituele ego. In het laatste geval wordt het hogere bewustzijn van de individuele spirituele aspiraties van het <i>denkvermogen</i> (<i>manas</i>), dat <i>buddhi</i> in zich opneemt, erdoor opgenomen en vormt het Ego, dat de zaligheid van <i>Devachan</i> binnengaat.
(f) buddhi	(f) de spirituele ziel	(f) het voertuig van zuivere universele geest
(g) atma	(g) geest	(g) een met het Absolute, als haar uitstraling

(Uit: *The Key to Theosophy*, pp 91/2)

BELANGRIJKE AANTEKENING:

De persoonlijke beginselen (b) en (c) worden in de tekst in omgekeerde volgorde weergegeven. Deze inconsistente verandering in volgorde komt vaak voor in de literatuur. Dat is niet belangrijk voor het onderricht.

Vrede en oorlog

– Jiddu Krishnamurti

Ik denk dat de meesten van jullie, die hebben gestudeerd, rond gekeken en nagedacht, zich zullen realiseren dat ieder land iets bijzonders en eigens heeft dat het door wil geven aan anderen die bereid zijn tot begrip en sympathie. Als je naar een oude kerk of naar een oudheidkundig museum gaat waar antieke dingen bewaard worden en je kijkt naar een mooi mozaïek en je ziet hoe ingewikkeld het in elkaar zit, dan ben je toch verbaasd dat iemand zo veel moeite heeft gedaan, zo veel tijd er aan heeft gegeven, zo veel energie, aan iets dat kan vergaan en verdwijnen.

Dit artikel is een herdruk uit *The Theosophist* van november 1926.

Als je, met die vergelijking in gedachten, kijkt naar de verschillende landen van de wereld, zie je dat ieder land past op zijn plaats, dat ieder land iets heeft te geven aan de andere. En je realiseert je dat geen land, als land, het afzonderlijke recht van overheersing heeft over een ander land; het heeft alleen maar een functie te vervullen in het creëren van het plan voor alle landen. Als ik een bruine man ben die in een land woont met veel zon die mij donker heeft gemaakt en waar ik eigen gewoonten en kleren heb, wil dat niet zeggen dat ik niet pas in dit bijzondere mozaïek, dit plan dat door de grote Kunstenaar is geschetst. Het betekent niet dat ik niet bijdraag aan het kleurenschema, want dat doe ik wel, omdat iedere kleur nodig is om een perfect beeld weer te geven. Je kunt me niet opzij duwen en zeggen: jij bent niet beschaafd. Je kunt me niet opzij duwen en zeggen: ik ga je nu een bepaalde manier van beschaving bijbrengen of je dat nu leuk vindt of niet.

Waarom zou ik, terwijl ik mijn eigen mogelijkheden, mijn eigen ontwikkeling, mijn aanleg en plannen heb, waarom zou ik dat alles vernietigen om de eigenaardigheden, karakteristieken, ambities en economische theorieën van een ander land te adopteren? En toch is het precies dat wat plaatsvindt in ieder land. Je wilt niet dat de kleur van het mozaïek ook maar iets afwijkt van

dat kleine hoekje dat je voor jezelf hebt gereserveerd. Als ik iets speciaals van mijzelf meebreng, zoals ieder individu hoort te doen om het geheel mooier te maken, moet je dat onderzoeken, er een sympathiek belang in stellen, en je zou me de ruimte moeten geven om ten volle van mijn eigen ontwikkeling te kunnen genieten. Toch probeert ieder van jullie de ander te domineren, of je nu theosoof bent of iets anders. Jullie leuze is: jij bent fout, maar je zult goed zijn als je mij volgt. Dat is de algemene houding van de wereld. Elk land heeft een gevoel van superioriteit, ieder land denkt speciaal uitverkoren te zijn door een scheppende god die het de kans geeft om de wereld te verfraaien en te civiliseren, daarbij vergetende dat een arme heiden als ik dezelfde mogelijkheden wenst, maar langs een andere weg. Als je even kunt ontsnappen aan al deze vooroordelen – economisch, nationalistisch, gekleurd en zo meer – als je daaraan kunt ontsnappen, dan zie je de dingen zoals ze zijn, je zult het beeld zien zoals het zou moeten zijn.

Ik heb iets te geven en als je er naar wilt kijken, kijk dan zonder vooroordeel, met begrip en met sympathie.

Stel dat ik nu een perfect schilderij wil maken waarin alle kleuren en alle technieken van schilderen zijn gebruikt (ik neem even aan dat ik een groot kunstenaar ben). Jij zegt: “Nee, doe het nou niet zo; ik wil dat je de kleuren daar schildert waar ze niet passen, waar ze vloeken”. Dat is wat elk land, elk individu probeert te doen. Je realiseert je niet dat elk land zich moet ontwikkelen in zijn eigen milieu, naar zijn eigen ideaal. Jij weet niet wat de architect, de schilder, de kunstenaar wil doen met al zijn kleuren en toch bemoei je je er mee. Je denkt dat wit beter is dan bruin en je wilt wit! Ik roep niet op tot het haten van of het onderscheid maken tussen kleuren; ik wil jullie alleen maar duidelijk maken

dat maar weinigen van ons werkelijke kunstenaars zijn en dat je de kunstenaar die iets te scheppen heeft en een grote drang heeft tot scheppen, niet kunt storen. Je gaat je tuinman niet vertellen wat hij moet doen. Je tuinman heeft veel meer ervaring, hij weet waar bepaalde bloemen geplant kunnen worden, welke soort bloemen kunnen worden gekweekt, welke ordening het best geschikt is om de tuin mooi te maken. En toch neem jij de verantwoordelijkheid om hem te zeggen: “Je moet dit doen en dat niet.” Dat is wat jullie ook doen met betrekking tot het bestuur van alle landen. En dat is waarom ik een bepaalde afschuw voel als ik mensen hoor zeggen dat een bepaald land onder de macht is van de roden of de zwarten of de purperen; dat een bepaald land zijn kansen voorbij heeft laten gaan; dat een bepaald land veel meer vooruit gaat dan een ander land. Al de landen zijn nodig om een geheel te maken. Je kunt me niet opzij zetten en zeggen: “Je bent niet gewenst.” Ik heb iets te geven en als je er naar wilt kijken, kijk dan zonder vooroordeel, met begrip en met sympathie. En hoe ouder een land is, hoe meer geperfectioneerd en ontwikkeld, des te meer heeft het de plicht om te handelen als een gids, een filosoof en een vriend van de landen die jong zijn.

Ik wil niet generaliseren, omdat dit een onderwerp is waar je erg gemakkelijk vaag over kunt praten; maar als je nu rondkijkt, als je rondkijkt, nadenkt en de kranten en de boeken die gedrukt worden leest – en ik hoop dat jullie dat doen, als theosofen hoop ik dat jullie een algemene belangstelling hebben in alles wat er in de wereld gebeurt – dan zul je uitvinden dat er een enorme ontevredenheid bestaat, een grote onrust, een ziedende woede, die alleen maar op één manier opgelost kan worden, denk ik, en dat is door een verandering van mentaliteit, een verandering van het denken, een verandering van houding die jullie allemaal zouden moeten aannemen en die je niet moet overlaten aan de politici. Rusteloosheid en ontevredenheid zijn even noodzakelijk voor landen als voor individuen. Zonder die rusteloosheid en zonder

die ontevredenheid kan evolutie niet plaatsvinden. Het is die rusteloosheid die de snel stromende rivier verfrist en in staat stelt tot het afgeven van frisse lucht; zonder dat hangt er een atmosfeer van dood en vergif. Het is hetzelfde met individuen en landen. Waar stagnatie is, is geen productie en waar vitaliteit is, rusteloosheid, daar wordt gecreëerd. Ik zeg niet dat dit altijd opgaat, maar over het algemeen gaat het zo. Die rusteloosheid kan gebruikt worden voor welzijn of voor vernietiging en je moet je realiseren dat ieder land de eigen bijzondere bloem moet kunnen voortbrengen, de eigen bijzondere kleur moet kunnen bijdragen en daarom moet het door de eigen vorm van rusteloosheid gaan. Als jij door een vorm van rusteloosheid gaat, wil dat nog niet zeggen dat ik door diezelfde vorm moet gaan. Als jullie stakingen hebben of klassenstrijd, wil dat niet zeggen dat ik dat na moet doen, want ik zou wel eens een eigen specifieke rusteloosheid kunnen ervaren. Voor iedereen moet er een bepaald soort rusteloosheid zijn, de rusteloosheid die schoonheid voortbrengt, die wat aan de wereld toevoegt; dat is essentieel.

Ik sprak enige tijd geleden met een pasgagier op een boot en in de loop van het gesprek zei hij: “Wij beschaven bepaalde volkeren.” Het klonk erg verheven. “Wij beschaven deze volkeren door bommen te gooien,” – dat was zijn uitleg – “door over hun dorpen te vliegen met vliegtuigen en hen van de aarde te doen verdwijnen”; hij zei dat zij met deze middelen vrede brachten en de volkeren een gelegenheid boden tot ontwikkeling. Dat is een manier van eraan kijken – het militaire gezichtspunt: “Ik heb de macht en jij moet mijn beschaving aannemen zoals ik die wil geven.” Mijn vriend ging door met uitleggen dat beschaving een manier is van alleen maar zaken doen. Hij wilde dat de mensen winkels, auto’s en al die andere dingen hebben die noodzakelijk zijn voor een lelijke beschaving. Ik vroeg hem of hij dacht dat beschaving alleen maar de uiterlijke schijn van kleren, manieren en oppervlakkige verfijning inhoudt. Hij antwoordde dat be-

schaving voor een groot deel afhangt van het oppervlakkige en dat je eerst de uiterlijke schijn moet hebben voordat je in staat bent tot iets innerlijks. Het is moeilijk argumenteren met een militair, maar omdat ik pacifistisch van aard ben ging ik direct naar het andere uiterste en we debatteerden en debatteerden, omdat ik wou dat hij mijn gezichtspunt zou zien en hij wou dat ik ging zien dat dingen alleen kunnen veranderen door te doden.

Voor iedereen moet er een bepaald soort rusteloosheid zijn, de rusteloosheid die schoonheid voortbrengt, die wat aan de wereld toevoegt; dat is essentieel.

Dat is precies waar jullie staan. Alle beschavingen in de wereld willen andere landen domineren, hen beschaven, hen ontwikkelen volgens hun eigen specifieke lijn. Een andere vriend van mij zei tegen me: “Waarom wil je zelfbestuur voor India? We hebben jullie jaren lang geciviliseerd; waarom wil je nu zelfbestuur?” Hij dacht dat ik een soort dier was dat getemd moest worden, een soort minderwaardig wezen dat wapengekletter nodig had. Dat gebeurt overal. In alle kranten en boeken kun je dezelfde argumenten lezen. Zij stellen nooit de vraag over wat menselijk is of goed of slecht.

Op een dag las ik een boek van een Franse pacifist – Massis – die door het hele Nabije Oosten had gereisd om alle religieuze problemen van die landen te onderzoeken. Hij is Rooms Katholiek en hij was steeds bezig de andere religies neerbui-gend te behandelen, steeds bezig met het proberen te bewijzen dat zijn eigen geloof beter was en al die tijd vergat hij dat er echte vriendschap tussen alle volken zou moeten zijn. Dat is de houding waaraan je moet ontsnappen als je deze zeer belangrijke kwestie wilt kunnen begrijpen; want je kunt politieke zaken niet naar de ene kant schuiven en een religieus leven naar

de andere. Politiek, religie, liefde zijn allemaal hetzelfde onder een andere naam; zij bestaan allemaal voor het welzijn van de mensheid; zij helpen ons allemaal in de juiste richting. Daarom moeten jullie belang stellen in politiek en niet zeggen: “Ik laat dat over aan de politici, laat hen het uitvechten.” Zij vechten het inderdaad uit!

Wat is er praktischer? Een oorlog aangaan of het veranderen van je houding tegenover het leven?

Ik sprak laatst met een vooraanstaande persoon die zitting heeft in de Volkerenbond en hij vertelde me dat de problemen zo ingewikkeld zijn, zo talrijk en dat elk land zo begerig bezig is met alles naar zich toe te trekken, dat zij het belangrijke doel waarvoor de Volkerenbond werd opgericht uit het oog aan het verliezen zijn. Hij eindigde met te zeggen: “De enige manier om er uit te komen, lijkt mij, is oorlog; de problemen zijn zo ingewikkeld, zo immens groot, dat de enige manier om er aan te ontsnappen een oorlog is.” We hebben net een oorlog gehad; jullie weten nog wat dat betekent. De kranten stonden er vol van, boeken zijn er over geschreven. Maar als er weer een oorlog komt, springen jullie er allemaal weer in met dezelfde opwinding, met hetzelfde geloof in de rechtvaardigheid van jullie bepaalde zaak, omdat je niet gedacht hebt aan de andere kant van de medaille. Wat is er praktischer? Een oorlog aangaan of het veranderen van je houding tegenover het leven? Is het wijzer om elkaar te doden of om vrienden te zijn? Wat is begrijpelijker, eenvoudiger en makkelijker? Jullie moeten dat probleem oplossen; je moet er een vastbesloten idee over hebben en het niet overlaten aan politici. Je moet over die dingen nadenken – of oorlogen noodzakelijk zijn, of zij door moeten gaan, of zij het juiste medicijn zijn voor onze tegenwoordige kwalen, of dat we een absolute vrede en rust moeten nastreven, wat uiteindelijk een verandering van innerlijk inzicht inhoudt.

Als je over de kwestie leest en discussieert zul je zien dat de problemen van elk land steeds gecompliceerder worden. We hebben in India onze eigen broeiende onrusten, we hebben onze eigen zaken te regelen. In Europa gist het in elk land. Er heerst een algemene onzekerheid, een algemene zorg over de problemen, zonder dat er iets besloten wordt. Er ontstaan meer en meer complicaties, als je die lijn volgt die ver verwijderd is van de werkelijk eenvoudige oplossing. Mijn militaire vriend, waar ik eerder over sprak, eindigde zijn conversatie door te zeggen: ‘Je weet toch dat Christus een zeer onpraktische persoon was, dus kunnen we zijn lering niet volgen, dat is onmogelijk.’

Waarom is dat onmogelijk? Waarom maken we oorlog niet liever een onmogelijkheid? Het is toch veel moeilijker om te haten, om vijandschap te voelen? Je moet jezelf in een staat van haat brengen voordat je kunt doden. Het is veel gemakkelijker om vriendschap te voelen. Daarom moeten jullie je denken en je hart veranderen als je dit probleem wilt begrijpen; als je wilt ontkomen aan al de economische moeilijkheden die elke krant naar voren brengt als je een eenvoudig antwoord voorstelt. Laat hen maar en kijk naar de kwestie vanuit dat eenvoudige inzicht – of mildheid en vriendelijkheid nu wat opleveren of niet. Is het niet veel gemakkelijker om verder te gaan en samen vooruitgang te maken, dan op elkaar te schieten? En als je het ermee eens bent, als je deze problemen wilt onderzoeken vanuit dat uitgangspunt – dan zullen die problemen ophouden te bestaan. Heel de maatschappelijke strijd, de economische strijd, de strijd van elk land houdt werkelijk op als je kijkt vanuit dat inzicht. Je kunt duizenden problemen naar voren brengen die ieder van jullie bezig houden en die zullen in feite verdwijnen, omdat je er vanuit een totaal ander gezichtspunt tegenaan kijkt.

Als je onderzoekt waarom sommige landen andere landen domineren, waarom sommige sociale standen andere standen domineren, zul je zien dat ieder land, iedere stand de ander tracht na te bootsen. De

onontwikkelde standen, de ongeschoolde standen, zij die arbeiders zijn – als ik dat woord in deze zin even mag gebruiken – proberen hen die iets meer geld hebben te imiteren. “Ik heb een Ford, maar het moet een Rolls Royce worden. Ik heb een kleine kamer maar ik houd niet op voordat ik een grotere heb, met een piano, met dit of met dat.” Het zijn de mensen die gezag hebben, de mensen die geld hebben, de mensen die ontwikkeld zijn, die het voorbeeld moeten geven. Je zou tevreden moeten zijn met het eenvoudige en overdaad afwijzen. Als je naar Amerika gaat – en ik zeg dit met grote bewondering voor de Amerikanen omdat ik van Amerika houd en de Amerikanen heel graag mag – dan zul je daar zien dat bijna iedereen de hoogste levensstandaard eist. Ik ben in huizen geweest waar werkende mensen wonen en ik heb gemerkt dat zij een piano hebben, een grammofoon, een radio, al de moderne gemakken die jij en ik zouden wensen. Maar veroorzaakt dat meer beschaving, meer verfijning, worden het denken en het hart werkelijk ongekunsteld, lost het één van de problemen op waar we last van hebben? Ik zeg dat jullie er verkeerd mee omgaan, niet dat ik jullie in een gele jurk wil zien lopen met een bedelnap – om tot het andere uiterste over te gaan – om bedelaars te worden, maar als jullie de ouderen willen zijn van het ras, dan moet je die materiële zaken niet als voorwaarde stellen voor je evolutie. Zij zijn alleen noodzakelijk in de zin dat ze je meer vrije tijd en gelegenheid geven om je denken en je hart te ontwikkelen; maar je moet jezelf niet omringen met al die luxe dingen, met al die nutteloze dingen. Hoe meer je bezit, des te meer nutteloze dingen je hebben wilt.

Het probleem dat ieder land en ieder individu onder ogen moet zien is dit: werken we voor de vervolmaking van het geheel of voor de vervolmaking van één; werken we voor het geluk van een zeker individu of voor het geluk van het geheel; willen we dat de hele wereld zich naar een bepaald doel beweegt, of dat slechts één land vooruitgaat en de rest achter blijft? Het is

een individueel probleem dat ieder van jullie voor jezelf moet oplossen; en daarom moet je die innerlijke verandering ondergaan die een ware christen van je maakt die echt vriendelijk is; dan zul je niet meer voortdurend geconfronteerd worden met ontelbare problemen die je niet op kunt oplossen. Wat zou een gezond en ontwikkeld persoon zeggen als je hem alle problemen voor zou leggen: de daling van de Franse franc, de staking in Engeland, de moeilijkheden in Duitsland en in ieder ander land? Hij zou zeggen: “Laat dat allemaal los en kijk er naar vanuit een ander gezichtspunt, vanuit een ongecompliceerd inzicht, dat natuurlijk is, gebaseerd op werkelijke vriendschap, op werkelijke samenwerking.” Maar je zegt: ‘O nee, we willen iets praktisch, beste kerel, iets praktisch’. Dat werd werkelijk tegen mij gezegd toen ik dit naar voren bracht! Jullie willen iets praktisch wat je naar een nieuwe oorlog zal voeren. Je hebt al ervaring met deze opvatting, je hebt de praktische demonstratie van het resultaat al gezien, je hebt een schitterende oorlog gehad, waarom dan niet nu eens een keer die andere manier uitproberen? Waarom kunnen we niet ieder individu zich laten ontwikkelen naar zijn eigen aard, naar zijn eigen verlangen, zijn intuïtie, op de manier die hij zichzelf heeft voorgenomen?

Laat ... los en kijk ernaar vanuit een ander gezichtspunt, vanuit een ongecompliceerd inzicht, dat natuurlijk is, gebaseerd op werkelijke vriendschap, op werkelijke samenwerking.

Ik ben, zoals ik zei, een pacifist. Ik denk dat het slecht is om iemand te doden, zelfs als hij mijn moeder, mijn zus, of mijn vriend onrecht heeft aangedaan – je kent al de argumenten die de mensen gebruiken voor oorlog. Als ik me iedere keer dat jij me tracht te domineren blijf verzetten, zul je dóórgaan met domineren en we zullen

vechten, vechten, vechten. Maar ik zeg: 'Goed, neem wat je wilt en kijk wat je er mee doen kunt'. Jullie hebben deze beschaving al gedurende zo veel generaties in handen en wat is het resultaat? Er zijn overal ter wereld onlusten, er is overal chaos, waarom dan niet de eenvoudige methode van vriendelijk zijn, van proberen de buitenlander te begrijpen als zichzelf. Ik verzeker je dat het zo simpel is dat ik geen moeilijkheden zie.

Als je die innerlijke verandering hebt ondergaan, als je de kijk op het leven gewijzigd hebt ... dan volg je werkelijk de ene weg, de ene waarheid - en die is 'Dood niet'.

De moeilijkheden die we emotioneel en mentaal creëren, verdwijnen allemaal als je er zo naar kijkt, en ik verzeker je dat degenen die dit kunnen begrijpen, dit gevoel van werkelijke vriendelijkheid voor iedereen, van werkelijke sympathie voor iedereen, dat die mensen een veel beter leven hebben dat veel spannender en leuker is dan dat van degenen die altijd maar aan het ruzie maken zijn. Als ik op weg ben van land naar land doe ik dat met het grootste genoegen, omdat ik altijd observeer. Ik zeg niet dat India het grootste en het mooiste land van de wereld is, (waarschijnlijk is het zo), dat Indiërs veel mooier gekleed gaan en veel meer zonneshijn hebben (waarschijnlijk hebben ze dat), maar dat maakt me niet blind voor de dingen die jullie hebben in Holland of in Engeland of in Amerika of in welk land ter wereld dan ook. We moeten allemaal leren en je leert niets als je wilt dat iedereen jou imiteert. Wat wordt het dan allemaal simpel. Er is dan geen sprake van

oorlog of vrede, van strijd om elkaar te overheersen. Als je die innerlijke verandering hebt ondergaan, als je de kijk op het leven gewijzigd hebt – ik hoop dat je dat gedaan hebt – dan ben je in staat om oorlogen te voorkomen, dan volg je werkelijk de ene weg, de ene waarheid – en die is 'Dood niet'. Je wilt niet nog meer moeilijkheden veroorzaken; je wilt niet bijdragen aan nog meer ellende, en daarom moet je deze kwestie voor jezelf beslissen. Ik heb het lang geleden voor mezelf besloten; jullie moeten het voor jezelf doen; je moet deze problemen onderzoeken en uitvinden of je veranderd bent, of je mentaliteit veranderd is en je moet jezelf afvragen of je, als er oorlog is, de eerste zult zijn om er in te springen en je er over op te winden, of dat je aan de zijlijn blijft staan en zegt: "Dat is niet de manier die leidt naar begrip, naar leven, naar sympathie." Ik denk dat als jullie werkelijk de hele kwestie begrijpen en er echt op die manier aan zouden werken, dat er dan geen oorlogen meer zouden zijn. Er zijn zo veel organisaties tot het voorkomen van oorlog in de hele wereld; sluit je erbij aan als je wilt, maar dan moet je wel eerst door die verandering van mentaliteit zijn gegaan. Je kunt je bij honderden organisaties aansluiten en ieder jaar je abonnementen betalen, maar je zult niet de ware kracht of de ware kern zijn van die organisaties als je vasthoudt aan het oude trotse hart dat ontaard is, oneerlijk, gecompliceerd. Je zult dan in plaats van te helpen meer complicaties en meer moeilijkheden veroorzaken. Daarom denk ik dat we meer en meer terug moeten – of vooruit, of elke andere uitdrukking die je wilt – naar die ongeunstelde oprechtheid, die begripvolle verstandhouding, naar die werkelijke vriendelijkheid.

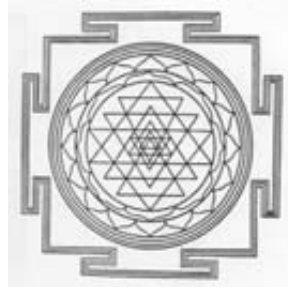
Dit artikel uit 1926 is herdrukt
in *The Theosophist* van januari 2005
Vertaling F.v.I.

Krishnamurti's leringen en theosofie

– Pablo Sender

Spreken de leringen van J. Krishnamurti (hierna: JK) en de leringen van de moderne theosofie elkaar tegen? Of geven zij H.P. Blavatsky's (hierna: HPB) woorden en die van haar meesters weer? In feite vullen zij elkaar aan en werpen zij licht op elkaar. Maar velen zien deze connectie niet. Misschien is het nodig om bepaalde aspecten van beide leringen te onderzoeken en zo hun diepgaande overeenkomst te ontdekken. Daarom zullen we enkele punten uit JK's beschouwingen en die van HPB en haar meesters nader bekijken.

Mr. Pablo Sender is een jonge theosoof in Argentinië die betrokken is bij het verspreiden van de theosofische levensvisie onder jonge mensen.

De Illusie van het 'Ik'

HPB en JK waarschuwen ons allebei voor de illusie van het 'lager zelf', de persoonlijkheid. Maar wat is dat zelf, dat middelpunt waarmee wij ons identificeren en waarvan we meestal uitgaan?

HPB zegt:

...het persoonlijke zelf is de schepping van zijn omgeving en de slaaf van het fysieke geheugen.¹

JK geeft aan:

...De waarnemer is het verleden... De continuïteit is de waarnemer die het verleden is en het heden ontmoet, zich daaraan aanpast en het heden voortzet.²

De kennis van het zelf (*kama-manas*, het verstand) is gebaseerd op herinnering en op het verleden. Dat wat we 'karakter' noemen is het resultaat van genetische kenmerken, de doorgemaakte ervaringen als resultaat van ons contact met de wereld, met familie, etc. Het individu wordt geconditioneerd door cultuur, klimaat, voedsel, hormonaal functioneren en, zo geeft de occulte wetenschap ons aan, door de neigingen die we verzameld hebben in vorige levens.

Het zelf is slechts een product van het verleden, zich steeds aanpassend en een continuïteit creërend. Het besef van: 'Ik

Dit artikel komt ook als top-artikel op de website www.theosofie.nl

ben diegene die de ervaringen uit het verleden heeft beleefd' is het resultaat van het werk van de herinnering die al de afwisselende ervaringen associeert met een illusionair middelpunt dat schijnbaar duurzaam is en dat 'ik' wordt genoemd. Zo denkt ieder van ons dat hij of zij een onafhankelijke, zelfbewuste entiteit is en niet het resultaat van onnoemelijke onvrijwillige invloeden.

Kama-manas of het lager ego nu, door begoocheling ertoe gebracht te menen dat het een onafhankelijk bestaan leidt, en op zijn beurt de "voortbrenger" en beheersers van de vijf tanmatra's wordt egoïsme, het zelfzuchtige zelf. (HPB)³

(In de Samkhya filosofie komen de tanmatra's overeen met de vijf oorspronkelijke elementen van materie, in een van hun aspecten de vijf zintuigen. Noot redactie)

Misleid door het gevoel van een onafhankelijk bestaan, denkt ieder individu dat hij de baas is, de 'ontwerper' van zijn persoonlijkheid en hij is zich er niet van bewust dat die persoonlijkheid het 'product' is van het functioneren van de zintuigen. Dat is maya, een illusie, omdat dat 'ik', als we kijken naar onze manier van leven, een centrum van reactie is op verschillende invloeden; het is een illusionair wezen en ook een gedachte die, door herinnering, een gevoel van duurzaamheid voortbrengt.

... deze denkende entiteit is niet het werkelijke zelf, hij die verblijft in de stilte van zuivere waarneming ...

Maar deze denkende entiteit is niet het werkelijke zelf (dat volgens HPB 'niet denkt - het weet'); hij die verblijft in de stilte van zuivere waarneming, omdat het denkende beginsel werkt binnen de begrensde aangeleerde eigenschappen en temidden van allerlei conditioneringen. Daarom zijn de beslissingen die uit gedachten voortkomen het resultaat van hun invloed op de persoonlijkheid en hebben zij slechts een tweederangs waarde op het spirituele vlak.

Dat is de reden waarom JK zei dat keuzes maken deel uitmaakt van de werkwijze van het 'ik', dat juiste handeling voortkomt uit een staat van bewustzijn 'zonder voorkeur' en die staat komt uit een andere bron. Maar wat is wil dan? Is dat ook het werk van het 'ik'? Is het geen middel voor spirituele ontwikkeling?

Wil

De weg naar uiteindelijke Waarheid loopt niet via de wil, via het verlangen. Die weg kan alleen ontstaan als degene die er moeite voor doet niet bestaat. Als de gedachten die ontstaan zijn door verlangen, niet door inspanning, beëindigd worden. In die stilte die geen doel heeft, komt werkelijkheid tot stand. (JK)⁴

Sommige mensen komen in verwarring als JK de waarde van het gebruik van de wil bij het ontwaken van de Werkelijkheid ter discussie stelt. Zouden we geen moeite moeten doen om geestelijk te kunnen groeien?

JK zegt: 'zo lang het "zelf" actief is en projecteert, is er geen mogelijkheid om Werkelijkheid te realiseren.'

En HPB zegt iets dat er erg op lijkt: '...het geestelijke ego kan alleen handelen als het persoonlijke ego verlamd is'⁵

Daarom moet het bewustzijn van het zelf 'verlamd' zijn (JK noemt het een staat van 'passief gewaarzijn') zodat Dat zich kan manifesteren, wat het basis-principe is van Raja Yoga. Maar we zouden kunnen vragen: is de wil geen zielsaspect? Soms kunnen woorden verwarring geven, omdat hetzelfde woord verschillende dingen kan aangeven in andere verbanden. Laten we eerst kijken naar de wil en hoe de wil verschilt van begeerte. Dikwijls gaan die twee in elkaar over en dat kan tot gevolg hebben dat het doel uit het oog verloren wordt. H.P. Blavatsky en de Meesters definiëren de wil als een activiteit van het vierde beginsel (*kama*, het begeertebeginsel).

Zo lezen we in de Mahatma Brieven:

De hele individualiteit is geconcentreerd in de drie middelste, ofwel het 3e, 4e en 5e beginsel (prana, kama en manas). Tijdens het aardse leven is zij geheel in het vierde, het

centrum van energie, wilskracht – de wil.
(M)⁶

J. Krishnamurti bestreed sterk het idee van het ‘vergeestelijken’ van de wil, want, zei hij, dat wat wij wil noemen is niets meer dan begeerte, een ‘ego-gerichte wil’.

HPB waarschuwde voor hetzelfde: ‘de meeste mensen leven in en door begeerte en zien dat aan voor wil’. Maar wij zijn ons daar niet altijd van bewust. Door begeerte te verwarren met wil, wordt het individu een slaaf van de prikkels van zijn *kamisch* beginsel, terwijl hij denkt dat hij een ‘spirituele wil’ aan het ontwikkelen is. Het boek *Licht op het Pad* zegt: ‘Roei de hunkering naar groei uit’ omdat de wil die gericht is op ‘geestelijke ontwikkeling’ meestal het product is van ambitie, een verlangen naar persoonlijke macht, en dat is het werk van *kama*.

We kunnen ons afvragen of er een persoonlijke zuivere wil bestaat, een energie die niet een (persoonlijke) activiteit van *kama* is. HPB schreef iets dat daar licht op kan werpen.

...Wil en begeerte worden hier gezien als tegengesteld.

Dan is de wil voortgekomen uit het goddelijke, de god in de mens; en begeerte de motiverende kracht van het dierlijk leven.

De meeste mensen leven in en door begeerte, en zien dat aan voor wil. Maar om iets te bereiken moet de mens de wil scheiden van begeerte en zijn wil laten regeren; want begeerte is labiel en veranderlijk, terwijl de wil standvastig en betrouwbaar is...

De taak van de mens is tweevoudig: de wil wakker maken en versterken door hem te leren gebruiken, en zo het lichaam te laten beheersen; en tegelijkertijd de begeerte zuiveren. (HPB)⁷

Hierbij moeten we verschillende aspecten beter bekijken. Op de eerste plaats stelt HPB dat er een wil bestaat die anders is dan dat waar wij meestal aan refereren als de wil, die alleen maar begeerte is. Die wil moet wakker gemaakt worden omdat

hij niet tot uitdrukking komt in de meesten van ons en daardoor onbekend is. Wat we wel kennen is begeerte. We zullen hier even naar kijken, zodat we werkelijke wil en begeerte niet verwarren. JK zei eens: ‘de op het zelf geconcentreerde wil en begeerte voeden en versterken dat zelf’ en dat is tegengesteld aan datgene wat gevraagd wordt voor het gaan van de spirituele weg.

De taak van de mens is tweevoudig: de wil wakker maken en versterken door hem te leren gebruiken, en zo het lichaam te laten beheersen; en tegelijkertijd de begeerte zuiveren.

HPB zegt ook dat onpersoonlijke wil en persoonlijke begeerte tegengesteld zijn en dat we moeten leren ‘wil van begeerte te scheiden’. Hoe kunnen we de spirituele wil onderscheiden van de egocentrische wil of begeerte? Een sleutel kan gevonden worden in wat HPB zegt: ‘begeerte is labiel en veranderlijk, terwijl de wil standvastig en betrouwbaar is’. Laten we kijken naar een beschrijving van JK over dit onderwerp, wat ons kan helpen er meer van te begrijpen.

De meesten van ons zijn scheppingen van stemmingen en van humeurigheid... We houden van die staat van ups en downs, we denken dat het deel uitmaakt van het bestaan... Er zijn maar weinigen die niet vast zitten in die beweging, die vrij zijn van de strijd van het worden, zodat er een innerlijke rust ontstaat, niet van de wil, een rust die niet gemaakt is, ook niet de rust van gerichte concentratie, of het product van dit soort activiteiten. Het komt alleen maar over iemand als de werkzaamheid van de wil ophoudt.⁸

Hier heeft JK het over iets dat we kennen, onze voortdurende veranderingen van stemmingen die er verantwoordelijk voor zijn dat we de ene dag erg energiek zijn en de volgende dag lui; we willen wel ‘groei-

en', maar we zijn bang voor teleurstelling, etc.

Deze hele manier van functioneren is gerelateerd aan begeerte en niet aan wil. Wil is een gestadige, kalme kracht, die geen afwijkingen creëert, omdat het niet op zoek is naar iets dat 'zichtbaar of hoorbaar' is. Als de wil zich gaat uitdrukken, blijft het individu sereen doorgaan met de diverse activiteiten van het leven zonder innerlijke strijd, maar met de zachtheid die voortkomt uit inzicht. Wil is geen strijd; begeerte of egocentrische wil is strijd. Toch zeggen JK en HPB dat het mogelijk is om uit deze onstandvastigheid te komen en een innerlijke kalmte te bereiken. Maar het ontwaken van de innerlijke wil zal pas plaatsvinden als de egocentrische wil of begeerte verdwijnt. Zoals we al zagen: 'wil en begeerte zijn tegengesteld aan elkaar'.

Om in staat te zijn tot het waarnemen van de werkelijkheid, moet de mens zijn gewone staat van bewustzijn overstijgen, en 'ontwaken voor het bewustzijn van de goddelijke aard van de mens'.

Sommige mensen denken dat als zij wezens worden zonder begeerte en zonder ambitie, dat zij dan in een vegeterende staat zullen vervallen, en dat zou waar kunnen zijn voor hen die niet bezig zijn met spirituele ontwikkeling. Maar voor hen die daar wel mee bezig zijn: er bestaat een nog grotere energie achter de egocentrische wil die ligt te wachten om tevoorschijn te komen zodra het mogelijk wordt. We moeten *dit loslaten om dat tevoorschijn te laten komen*.

Om de werkelijkheid te ontdekken moeten we ons in de richting bewegen van datgene dat de werkzaamheid van het zelf zal stoppen. Dan komt de vraag op: 'hoe kan begeerte of egocentriciteit ophouden?'

Het is duidelijk dat geestelijke waarneming niet nodig is om achter gedachten, wil en andere activiteiten die bij het *kama-manas* horen te komen. JK zegt dat

'als we ons van dit alles bewust zijn het wonder kan plaats hebben dat begeerte wegvalt'.

Verder dan het denken

J. Krishnamurti zei eens:

We hebben het denken gebruikt om de waarheid te ontdekken. Maar waarheid kan slechts ontdekt worden als het denken totaal leeg is.

De werkwijze van het denken komt voort uit de activiteit van *kama-manas* (dat ook wel wordt aangegeven met lager *manas*) en we moeten inzien dat het *kama-manasisch* geweten niets kan waarnemen buiten de materiële omtrek. Het kan over het spirituele denken, erover praten en het zien als een logische mogelijkheid, maar het kan er nooit totaal van gewaar worden. H.P. Blavatsky legt dat zo uit:

Daar manas in zijn lager aspect de zetel is van het aardse denken, kan het alleen dat beeld van het heelal geven dat is gebaseerd op het bewijsmateriaal van dat denken; het kan geen geestelijke visie geven. (HPB)⁹

Deze zelfkennis is niet te bereiken door dat wat men gewoonlijk 'zelfanalyse' noemt. Het wordt niet bereikt door redeneren of door een hersenproces; want het is het ontwaken van het bewustzijn van de goddelijke aard van de mens. (HPB)¹⁰

De spirituele visie kan niet komen door een activiteit van het lagere *manas*, ofwel het hersenverstand. Om in staat te zijn tot het waarnemen van de werkelijkheid, moet de mens zijn gewone staat van bewustzijn overstijgen, en 'ontwaken voor het bewustzijn van de goddelijke aard van de mens'. Dit goddelijke bewustzijn is verenigend, niet dualistisch. Patanjali's commentaren op de Yoga-Sutra's geven aan dat, zo lang er een dualiteit bestaat tussen de kenner en het gekende, spirituele waarneming onmogelijk is en JK en HPB en haar meesters stellen hetzelfde: om waarheid te ontdekken, moet het psychologische ego (dat dualiteit creëert) ophouden te bestaan.

De denker is een deel van het denken, is het niet? Er is geen denker als er geen ge-

dachte is, maar wij hebben de denker van de gedachte afgescheiden...

Zo lang de denker afgescheiden is van de gedachte, zal er strijd zijn, het proces van dualiteit. (JK)¹¹

En, zo lang als de tegenstelling tussen subject en object duurt...zo lang zal het onmogelijk zijn voor het persoonlijke ego om door de grens te breken die het scheidt van een kennis der dingen op zichzelf (of Substantie) (HPB)¹²

De Werkelijke Kennis waarvan hier sprake is, is geen mentale maar een geestelijke toestand, die de volkomen eenwording van de Kenner met het Gekende impliceert. (M)¹³

Daarom, als we rekening houden met de dualistische activiteit en de onbekwaamheid van het denken om de werkelijkheid te bereiken, wordt het duidelijk dat het overstijgen van het denken nodig is. Maar bestaat er in de mens de mogelijkheid om een visie te hebben die het denken overstijgt?

Theosofie heeft het over die mogelijkheid en JK spreekt dan van 'inzicht' en HPB van 'geestelijke intuïtie' of buddhi.

Slechts zij, die beseffen hoe ver Intuïtie boven de trage gangen der redenerende gedachte vliegt, kunnen zich het allerflauwste begrip vormen van die volstrekte Wijsheid welke de begrippen Tijd en Ruimte te boven stijgt (HPB)¹⁴

Het geestelijk ego weerkaatst geen verschillende staten van bewustzijn; het is onafhankelijk van alle gewaarwordingen (ervaringen): het denkt niet – het WEET, door een intuïtief proces dat slechts flauw waarneembaar is voor de gemiddelde mens. (HPB)¹⁵

Daarom moeten we de voorwaarden die deze intuïtie mogelijk maken diepgaand onderzoeken.

Ik weet niet of je gemerkt hebt dat er begrip bestaat als het denken erg stil is, zelfs maar voor een seconde; dan is er die flits van inzicht, als het verwoorden van het denken niet werkt.

Probeer het maar uit en je zult zelf zien dat je die flits van inzicht ervaart, dat buitengewoon snelle inzicht, als het denken erg stil is, als het niet aanwezig is. (JK)¹⁶

Want het is op het vredige en onbewogen vlak van een onverstoord gemoed dat de uit het onzichtbare vergaarde visies in de zichtbare wereld tot uitdrukking komen. U zoudt anders vergeefs zoeken naar deze visies, die flitsen van plotseling licht, die al tot de oplossing van zoveel kleinere vraagstukken hebben bijgedragen en deze alleen kunnen de waarheid voor het oog van de ziel brengen. Wij moeten met angstvallige zorg ons denkgebied bewaken tegen alle vijandige invloeden die dagelijks in onze gang door het aardse leven opdoemen. (KH)¹⁷

HPB en haar Meesters en ook JK moedigen ons aan tot het ontdekken van die staat van wijsheid die dieper ligt dan het alleen maar aardse, die staat van Theo-Sophia ofwel van goddelijke wijsheid.

HPB en haar Meesters en ook JK moedigen ons aan tot het ontdekken van die staat van wijsheid die dieper ligt dan het alleen maar aardse, die staat van *Theo-Sophia* ofwel van goddelijke wijsheid. Misschien is het onze taak als aspirant-theosofen om dat altijd in gedachte te houden; welke instrumenten hebben we ter beschikking? Wat zou onze houding kunnen zijn tegenover de mogelijkheid om die staat te realiseren?

Het onderwerp is zeer complex en het heeft veel aspecten die niet allemaal belicht kunnen worden in een artikel of zelfs in een serie artikelen. We zullen slechts een paar algemene aanwijzingen geven die we vonden in de leringen van JK en in de theosofische literatuur die aan kunnen geven welke weg kan worden gevolgd.

Omdat de fysieke mens beperkt is, helemaal omsloten door illusies, en waarheid niet kan bereiken door het licht van zijn

aardse waarnemingen, zeggen wij – ontwikkel de **innerlijke kennis in jezelf...** de mens moet **zichzelf kennen**, de **innerlijke** waarnemingen verwerven die nooit bedriegen, voordat hij enige absolute waarheid kan vatten. Absolute waarheid is **het symbool van Eeuwigheid, en geen enkel eindig denken kan ooit de eeuwigheid inzien.** (HPB)¹⁸

*Als het individuele bewustzijn binnenwaarts wordt gericht, heeft er een vereniging van **manas** en **buddhi** plaats. In de geestelijk wedergeboren mens is die vereniging blijvend, doordat het hogere manas zich aan buddhi vastklemt ...* (HPB)¹⁹

In de mens heeft het denkvermogen twee afwisselende staten van bewustzijn: het persoonlijke geconditioneerde *kama-manas*, of het geestelijk verlichte *buddhi-manas*. Wat kan de deur naar geestelijk gewaarszijn openen? HPB zegt dat we ‘innerlijke kennis’ moeten ontwikkelen. Bij de meesten van ons is het bewustzijn naar buiten gericht; we zijn slechts gedeeltelijk bewust van de dingen die we doen, maar wij zijn ons niet bewust van wat er in ons omgaat tijdens een handeling; we zien niet dat middelpunt dat handelt, oordeelt, denkt, reageert etc. Aan de andere kant hebben we gelezen dat voor spirituele waarneming het hersen-denken moet stoppen. Deze twee dingen zijn erg verwant, omdat het denken pas stil wordt, schrijft JK, door diepgaande zelfobservatie, door het inzicht in onszelf.

*Alleen maar door het begrijpen van onszelf wordt het denken stil en zonder dat inzicht in het zelf is de kalmte van het denken niet mogelijk. Als het denken stil is en niet stil gemaakt door discipline, als het denken niet beheerst wordt, niet vast zit in oordeel en verzet, maar spontaan stil is, alleen dan is het mogelijk om uit te vinden wat waar is en wat verder gaat dan de projecties van het denken.*²⁰

Deze manier van observatie is niet een andere activiteit van het denken, van *kama-manas* omdat, zoals gezegd in de laatste aanhaling van HPB, als de *manasische* waarneming naar de innerlijke bron wordt geleid, de eenwording met *buddhi* daaruit

voortkomt en dat veroorzaakt de stilte van het denkvermogen. Laten we er wat verder op ingaan. HPB zegt dat als we de aandacht niet alleen op het uiterlijke richten, maar op de *waarneming die we hebben* van de feiten en wat we daarmee doen dat, het *manasisch* bewustzijn zich dan in zijn hoogste staat bevindt.

(De zevende staat is) Geestelijke, volkomen bewuste waarneming, apperceptie; omdat zij het hogere, zelfbewuste manas bereikt. Apperceptie betekent zelfgewaardwording, bewust handelen... wanneer de aandacht op de gewaarwording is gevestigd. (HPB)²¹

Waarom is deze staat de hoogste staat van *manas*? Omdat bij dit type zelfobservatie het niet meer het *kama-manasische* zelf is dat observeert en oordeelt, maar het wordt geobserveerd. We zouden kunnen vragen: als deze observatie niet van het ik komt, waar komt het dan vandaan? Die observatie vindt plaats zonder observerend centrum; het komt vanuit het onpersoonlijke. Als dit gebeurt, houdt de dualiteit die voortkomt uit het ‘ik’, op te bestaan en er is dan geen tweevoudige waarneming meer, maar de stilte van het zuivere gewaarworden of buddhi.

*Bij zelf-onderzoek [zelf-observatie], wordt het denkvermogen op zijn beurt een object [van waarneming] voor het spirituele bewustzijn. Het is het overschaduwden van het denken door **buddhi** dat de optimale **realisatie van bestaan** veroorzaakt, en dat is zelfbewustzijn in zijn zuiverste vorm.* (HPB)²²

Conclusie

We hebben gelezen dat zelfkennis, door het leiden van een leven in die staat van bewust handelen (niet achteloos of werktuiglijk), en met een diepgaande aandacht voor de manier waarop het ‘ik’ ingaat op alles, dat deze zelfkennis een mogelijkheid blijkt te openen voor het ontstaan van dat handelen dat niet voortkomt uit de persoonlijkheid. Met de kracht die geen ego-centrische wil is, maar dat alles omvattende bewustzijn dat niet voortkomt uit het hersen-denken. Het is door dit gewaarzijn (holistisch, stil en waakzaam) dat we ‘*het lagere in het licht van het hogere*’ kunnen

gaan zien, zoals HPB aangaf, omdat van daaruit het 'ik' niet gezien wordt als een vorm, maar als een illusie en het werkelijke zelf is niet al die activiteit van het denken en voelen.

Wat is de staat van pure observatie die niet voortkomt uit het denken? Welke kenmerken heeft het? HPB gaf belangrijke aanwijzingen en universele grondgedachten over dit onderwerp en geen gedetailleerde beschrijving, maar gelukkig gaf JK veel aandacht aan dit aspect. We kunnen zelfs zeggen dat dit zijn voornaamste werk was. Hij sprak niet veel over de macrocosmische aspecten, daarover hadden HPB en haar meesters genoeg aangegeven, maar JK wijdde zijn leven aan het geduldig en met grote intelligentie en intensiteit aantonen van dit andere aspect van het werk dat leidt naar het ontwikkelen van de staat van Goddelijke Wijsheid (*Theos-Sophia*).

Daarom zijn JK's leringen niet tegengesteld aan theosofische leringen, maar maken zij er een essentieel deel van uit, omdat theosofisch werk twee aspecten inhoudt: het filosofisch-metafysische en het experimenterende- psychologische. Als we alleen maar met het eerste bezig zouden zijn, blijft theosofie een theorie die niet aan het leven is gerelateerd en dan zou het geen middelen aangeven voor zelftransformatie. Als we echter onze aandacht alleen maar aan het psychologische aspect zouden geven, blijft het denken rondjes draaien die moeilijk te doorbreken zijn, het denken blijft dan op zichzelf geconcentreerd en verliest het universele transcendente uitzicht op het leven.

Door het scheppen van een evenwicht tussen deze twee gebieden van werken kunnen we de weg vinden die leidt naar het ontwikkelen van die *Theos-Sophia* en, als we leren er een brug tussen te bouwen, kan dat ons waarschijnlijk een diepgaandere visie geven van de spirituele regeneratie van de mensheid, die het echte doel is van theosofie.

Uit: *The Theosophist*, december 2004
Vertaling: F.v.I.

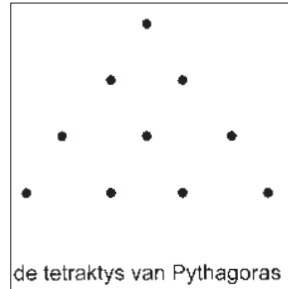
Bronvermelding

1. *The Key to Theosophy*, section 8. Ned: *De Sleutel tot de Theosofie*, hst.VIII.p.121
2. *The Way of Intelligence*, chap. 4 art 3, 'The Nature of a Religious Life' p.137-8
3. *The Secret Doctrine*, vol.V p. 494. 'The Philosophical Rationale of the Tenet' TPH Adyar. Ned: *Geheime Leer III* 'De wijsgerige grond van de leerstelling' p.576
4. *Commentaries on Living*, Series I, chap. 78, 'Stillness and Will'
5. *The Key to Theosophy*, Section 8. Ned: *De Sleutel tot de Theosofie*, hst VIII p.121
6. *The Mahatma Letters to A.P.Sinnett*, no 13(44). Ned: *De Mahatma Brieven aan A.P.Sinnett*. brief 13.p.86
7. *Collected Writings*, vol.VIII.p.109, 'Will and Desire'
8. Krishnamurti, *Biography*, Pupul Jayakar, chap.XXIII
9. *The Key to Theosophy*, Section 9. Ned: *De Sleutel tot de Theosofie* hst IX p.147
10. *Collected Writings*, vol.VIII, p.108, 'Self-Knowledge'
11. *The Collected Writings*, vol. IX, 'The Answer is the Problem', Madras. 5th Public Talk.
12. *The Secret Doctrine*, vol.II. Ned: *De Geheime Leer II* 'Oorspronkelijke Substantie en Goddelijke Gedachte' p. [329-330]
13. *The Mahatma Letters to A.P.Sinnett*, no 69 (69). Ned. *De Mahatma Brieven aan A.P.Sinnett* brief 69. p.414
14. *The Secret Doctrine*, vol.II, Proem (first footnote) Ned: *De Geheime Leer I*. Proloog p.[2] voetnoot 1
15. *Collected Writings*, vol.VIII, p.96 'Modern Idealism, Worse than Materialism'
16. *The Collected Writings*, vol. V Banaras, 5th Public Talk, 20 February 1949
17. *The Mahatma Letters to A.P.Sinnett* no 11(65) Ned: *De Mahatma Brieven aan A.P.Sinnett* brief 11 p.73
18. *Collected Writings*, vol. IX, p.39, 'What is Truth?'
19. *The Secret Doctrine*, vol.V p.438, Paper 2. TPH Adyar. Ned: *Geheime Leer III*, Verhandeling no 2 p.508
20. *The Collected Writings*, vol. VI, Paris, 5th Public Talk, 7 May 1950
21. *The Secret Doctrine*, vol. V, p. 548-9, 'Consciousness, its Seven Scales', TPH Adyar. Ned: *De Geheime Leer III* 'Bewustzijn en de zeven trappen daarvan' p.638
22. *Collected Writings* vol. VIII, p.96 'Modern Idealism, Worse than Materialism'

De Turiya-staat van bewustzijn

– Geoffrey Farthing

In verschillende geschriften over meditatie worden vier staten van bewustzijn genoemd: de wakende, de dromende, de droomloze slaap en de Turiya-staat.

Voor de gemiddelde beoefenaar van meditatie zijn de eerste twee, namelijk de normale staat van gewaar zijn als we wakker zijn en de droomstaat, niet moeilijk te begrijpen, want het zijn normale ervaringen. Maar velen vinden het onmogelijk om de droomloze slaap te begrijpen, omdat het lijkt op een totaal onbewust zijn en zij kunnen slechts proberen zich voor te stellen wat Turiya of de vierde staat zou kunnen zijn. Toch zullen veel beoefenaars van meditatie kunnen inzien dat er een transcendente staat moet zijn als de werkzaamheid van het lagere denken stil wordt en het bewustzijn pure subjectiviteit wordt, terwijl het vastgehouden wordt, wat wil zeggen dat er geen beelden zijn voor het bewustzijn om waar te nemen.

Het kan daarom van belang zijn voor de zoekende student die streeft naar het serieus beoefenen van meditatie om te weten wat H.P. Blavatsky gezegd heeft over de Turiya-staat.

Deze informatie staat in de *ES Instruction no 5, Collected Writings, vol XII, pp.710-11.*

Eerst zien we een diagram dat stralen laat zien die voortkomen uit het samengaan van Parabrahman en Mulaprakrti. Parabrahman is het dynamische aspect van het universum. Mulaprakrti is de abstracte

wortel van materie vóór de manifestatie; daarna wordt het Prakrti.

Samen vormen Parabrahman en Mula-prakrti de wortel van het bestaan waaruit het bewustzijn op ons gebied van bestaan kan voortkomen.

Het diagram laat zien dat de eerste manifestatie van deze allerhoogste tweedeling de wortel van het denken is, soms aangehaald als het Universele Denkvermogen of Mahat. Dit daalt in drie soorten van samengestelde stralen in, die aangegeven worden als Kumara's, Persoonlijkheden en Eigenschappen, ook wel: Majavi Rupa's (illusionaire voertuigen).

Het diagram laat zien dat er voor elk van deze groepen zeven stralen zijn, maar er wordt bijgezegd dat het aantal stralen willekeurig is en zonder betekenis.

Dan volgt de schitterende lering die hieronder volledig wordt weergegeven:

Wanneer de straal op deze manier naar voren schiet, kleedt die zichzelf in de hoogste graad van het Astrale licht en is dan klaar voor reïncarnatie; over deze staat wordt wel gesproken als de Chaya ofwel de schaduw van het Hogere Denken en dat is het ook. Dit zichzelf kleden in een lagere vorm van materie is noodzakelijk om te kunnen functioneren in een lichaam. Omdat de straal een uitstraling is van het Hogere Denken en van dezelfde samenstelling, kan het niet in die toestand indrukken maken of ontvangen op een ander gebied. Een aartsengel, die geen ervaring heeft, is zinloos op dit lagere gebied en zou geen indrukken kunnen ontvangen of doorgeven. Dan kleedt het Lagere Manas zich in deze essentie van het Astrale Licht en het Astrale omhulsel sluit het af van zijn oorsprong, op het Antahkarana na. Het Antahkarana is dat deel van het Lagere Manas dat één is met het Hogere, de essentie, dat wat zijn zuiverheid behoudt; daarop worden alle goede en nobele aspiraties afgedrukt en daar in liggen de opwaartse energieën van het Lagere Manas, de energieën en neigingen die de ervaringen in Devachan gaan worden. Het hele verloop van een incarnatie hangt er van af of deze pure essentie, het Antahkarana, het Kama Manas kan beheersen of niet. Dat

is de enige redding. Verbreek dit en je wordt een dier.

Maar hoewel de innerlijke essentie van het hogere Ego onbevlekt is, kan het deel waarvan we kunnen spreken als het uiterlijke omhulsel, het deel van de straal dat de Astrale Materie aanneemt, wel vervuild worden. Dit deel vormt de omlaag gerichte energieën van het Lagere Manas, en die gaan in de richting van Kama; dat kan zich, gedurende een leven, zo kristalliseren en één worden met Kama, dat het opgenomen blijft in de materie.

Zo blijkt het Lagere Manas, over het geheel gezien, in ieder aards leven, dat wat het zichzelf maakt. Het kan verschillende functioneren in diverse situaties, alhoewel het steeds omgeven is door dezelfde condities, want het heeft verstand en zelfbewuste kennis van juist en fout en van goed en kwaad. Het is in feite begiftigd met al de eigenschappen van de goddelijke ziel, en een van die eigenschappen is de Wil. De straal is het Hogere Manas. Het deel van de essentie is die essentie, maar als het als het ware buiten zichzelf treedt kan het verontreinigd en bezoedeld worden, zoals we al aangaven. Het kan zichzelf uitstralen, en zijn essentie doorgeven in verschillende voertuigen zoals in het Mayavi-Rupa en in het Kama-Rupa, en zelfs in elementalen, die het kan bezielen zoals de Rozekruisers leerden.

Deze eenheid van essentie met de goddelijke oorsprong maakt opname in die bron mogelijk, zowel tijdens het aardse leven als tijdens de periode in Devachan.

Er komt een moment in de diepste meditatie, als het Lagere Manas teruggetrokken wordt in het hogere drietal, dat het een viertal wordt, de Tetraktys van Pythagoras, het hoogste en meest onschendbare van alle symbolen. Dit naar boven terugtrekken van het Lagere Manas laat dat wat het viertal was achter als een lager drietal: het is nu omgedraaid. Het hogere drietal wordt nu gereflecteerd in het Lagere Manas. Het Hogere Manas kan zichzelf niet reflecteren, maar als het groene, waarmee het Lagere Manas wordt aangegeven, naar boven schuift wordt het een spiegel voor het Hogere; en het is dan niet meer groen omdat het los is van zijn verbindingen. De Psyche, nu gescheiden van Kama, verenigt zichzelf met het Hogere Drie-

tal en wordt spiritueel; het drietal wordt gereflecteerd in de vier en de Tetraktys is gevormd. Zolang men nog niet dood is moet er iets zijn waarin het Hogere Drietal gereflecteerd kan worden; want er moet iets zijn dat de ervaringen die op de hogere gebieden zijn doorgemaakt kan doorgeven naar het waakbewustzijn Het Lagere Manas is een tablet of lei, dat de indrukken vasthoudt die er op gemaakt worden tijdens een trance; en het doet zo dienst als een bode tussen het Hogere Manas en het dagelijkse bewustzijn. Deze terugtrekking van het Lagere Manas uit het lagere viertal, en het vormen van de Tetraktys, is de Turiya-staat van bewustzijn; men gaat in op het vierde pad en dit wordt beschreven in een noot in De Stem van de Stil-

te als een staat van hoog spiritueel bewustzijn, voorbij de droomloze staat (CW XII 710-11)

De kleur groen waaraan gerefereerd wordt is de kleur van het lagere denkvermogen zoals het aangegeven wordt op de gekleurde plaat tegenover p.580 van Instruction III en in Diagram V tegenover p.569 (CW XII), (zie ook Deel III Geheime Leer, uitgave UTVN tegenover p.708) Dit helpt ons om iets te begrijpen van het grondbeginsel achter diepe meditatie als de Turiya-staat bereikt wordt.

Uit: *The Theosophist*, augustus 2004
Vertaling: F.v.I.

*Het
hoofdbestuur van de
Theosofische Vereniging in Nederland
wenst alle leden, abonnees en lezers
van Theosofia
een inspirerend 2006 toe.*

Idarmis Rodriguez - Een werker voor de Theosophical Society in Adyar

Idarmis Rodriguez is een werker voor de Theosophical Society (TS) in Adyar.

In januari 2005 hadden twee leden van de TVN, de Nederlandse afdeling van de TS, die tevens werkzaam zijn voor de redactie van Theosofia, een gesprek met Idarmis Rodriguez, die nu al ongeveer twaalf jaar werkt op het hoofdkwartier (HQ) van de TS in Adyar.

Idarmis Rodriguez is geboren op Cuba. Ze woonde 31 jaar in Amerika en raakte geïnteresseerd in Ayurveda en in de leringen van J. Krishnamurti. Na een administratieve carrière van bijna 20 jaar bij de Universiteit van Californië in Los Angeles (UCLA), ging zij naar de Krishnamurti Foundation in Ojai. Daar ontmoette zij mensen die al jarenlang lid waren van de TS en ze besloot om zelf ook lid te worden. Het eerste theosofische boek dat zij las was de *Autobiography* van Annie Besant en dit vond zij zo inspirerend dat ze doorging met lezen en studeren. Geïnteresseerd als zij was in de ayurvedische manier van evenwichtig leven en holistische geneeskunde, droomde Idarmis erover om naar India af te reizen en er alles over te leren bij een spirituele goeroe. De mensen die zij ontmoette op het Krotana Instituut en bij de Krishnamurti Foundation gaven haar de raad om naar India te gaan en vooral ook Adyar te bezoeken. Dat deed ze.

Het ayurvedische avontuur bleek enigszins tegen te vallen: de traditionele ayurvedische leraren achtten haar geen serieuze student, omdat ze geen Sanskriet kende en de leraren die haar wél wilden onderwijzen waren in haar ogen al te zeer verwesterd en vermengden de gebruikelijke allopathische westerse geneeskunde op een wat materialistische manier met Ayurveda. Eigenlijk was het min of meer "toeval" dat Idarmis in Adyar kwam te werken. Toen zij haar diensten als vrijwilliger aanbood, vroeg

Radha Burnier, de Internationale President van de TS, haar om onderzoek te gaan doen in de bibliotheek. Zij was er negen maanden werkzaam, waarna haar gevraagd werd om de plaats in te nemen van één van de secretaresses die ging trouwen. Toen zij de secretaresse van de Internationale President was, had Idarmis gedurende één jaar eveneens de leiding over de Archieven en het Museum. Na 8½ jaar bij de President op kantoor gewerkt te hebben, werd haar gevraagd om voor het redactiekantoor van de boeken en tijdschriften van het Theosophical Publishing House (TPH) te gaan werken en dit deed ze gedurende ruim twee jaar.

Tijdens de periode dat ze haar verblijf in Raja House, één van de woningen voor werkers in Adyar, in verband met renovatie moest ontruimen, werd ze vrijwilligster voor de Tibetaanse regering in ballingschap van de Dalai Lama in de bergen van Dharamsala, waar ze negen maanden verbleef: de Tibetaanse zaak gaat haar zeer ter harte. In januari 2005, wanneer dit interview plaatsvindt, is ze weer enkele maanden terug in Adyar en woont tijdelijk in Leadbeater Chambers. Als Amerikaans staatsburger kan Idarmis in India verblijven met een visum voor studie en vrijwilligerswerk.

HET WERK IN ADYAR, ONDER ANDERE VOOR DE THEOSOPHIST

Momenteel assisteert Idarmis de Internationale President met, onder andere, de redactie, het zetwerk en de lay-out van de tijdschriften, waaronder *The Theosophist*. Dit is het officiële maandblad van de President van de TS, dat in 1879 voor het eerst verscheen. (N.B. De TS is in New York opgericht op 17 november 1875). Artikelen voor *The Theosophist* vallen binnen het kader van de Drie Doeleinden van de TS (zie achterzijde van *Theosofia*). Binnen dit raamwerk zijn artikelen vanuit de invalshoeken van filosofie, religie, mystiek, kunst, cultuur, moderne wetenschap, cosmologie, ecologie, neuro-wetenschap en holistische geneeskunde welkom. De artikelen dienen niet- controversieel te zijn (m.a.w. geen pennenstrijd en twistpunten te beogen) en niet vanuit een bepaalde gezindte of geloofsovertuiging geschreven te zijn. Uiteraard moet het artikel inhoudelijk relevant zijn en is ook de schrijfstijl van belang: het taalgebruik dient eenvoudig te zijn. De artikelen worden soms aan de huisstijl aangepast.

Idarmis verzamelt de artikelen, herinnert goede schrijvers (die soms te bescheiden zijn om op de voorgrond te treden) er aan om meer artikelen te schrijven en zij moedigt nieuwe mensen aan om dit te doen. Wetenschappers worden benaderd om een bijdrage te leveren. De Interna-

tionale Conventie van de TS, elk jaar in december in Adyar, waar veel goede inleidingen gegeven worden, is uiteraard een goede bron voor artikelen. Na het zetten (met het programma Page Maker) wordt de eerste drukproef bekeken door de President. Daarna volgen nog twee correctierondes door anderen. Nadat de President de laatste suggesties heeft toegevoegd, wordt het tijdschrift klaargemaakt voor drukken en binden. Gewoonlijk probeert de redactie drie maanden met de artikelen vóór te blijven, maar dit is soms moeilijk omdat de President vaak op reis is.

Idarmis, die in december 2004 voor de 14^e keer op rij de internationale conventie meemaakte, heeft de laatste jaren ook het materiaal verzameld voor de dagelijkse conventie- bulletins. Zij assisteert de Internationale Secretaris Mary Anderson bij de redactie van deze teksten, die een samenvatting geven van de inleidingen van de dag ervoor. Deze samenvattingen moeten tijdig aangeleverd zijn om ze voor te bereiden voor druk, binden en distributie: een strak tijdschema! Met de tsunami van december 2004 moesten veel teksten op het laatste moment gewijzigd worden om mensen te informeren over deze plotselinge tragedie en over hoe men hulp kon bieden.

Op het redactiekantoor, dat gehuisvest is achter het Theosophical Publishing House, zijn mensen bezig met het zetten, de lay-out, het redactiewerk en de drukproefcorrecties van

boeken; bij Vasanta Press (de drukkerij) drukt en bindt men alle tijdschriften en de meeste boeken; marketing en distributie worden verzorgd door TPH.

HET WERK IN NEDERLAND VOOR THEOSOFIA

Zoals er in India veel mensen betrokken zijn bij het maken van *The Theosophist* in de verschillende kantoren van Adyar, zo wordt het meeste werk voor de Nederlandse *Theosofia* door een betrekkelijk klein team thuis aan de computer verricht. De redactie vergadert zes keer per jaar, omdat het tijdschrift eens in de twee maanden verschijnt. In elke *Theosofia* staan de internationale teksten van de Resolutie Vrijheid van Denken en de tekst over de TS en theosofie. Op het Nederlandse hoofdkantoor in Amsterdam worden verschillende theosofische tijdschriften van TS- afdelingen van over de hele wereld ontvangen. De redactie selecteert informatie en artikelen die belangrijk zijn om te vertalen met als doel de leden van de TVN voortdurend goed op de hoogte te houden van wat er binnen de TS wereldwijd gaande is en om de onderlinge internationale banden te versterken. Aankondigingen en verslagen van (inter)nationale theosofische activiteiten en van scholen, bijvoorbeeld in het Internationaal Theosofisch Centrum (ITC) in Naarden, komen in het Verenigingsnieuws. Meestal verschijnen er samenvattingen van lezingen, maar in februari 2004 verscheen er een thema-

W i e i s . . .

nummer met inleidingen door Prof. P. Krishna van zijn seminar *Inner and Outer Change* in mei 2003 in Naarden (inmiddels zijn deze ook in *The Theosophist* verschenen). Artikelen van Nederlandse bodem zijn welkom en worden geregeld geplaatst, mits zij voldoen aan de bovenvermelde TS- richtlijnen.

Er vond tijdens dit interview een interessante uitwisseling van ideeën plaats, bijvoorbeeld over de kritiek die de redactie hier soms hoort dat de artikelen te “moeilijk” zijn. *Theosofia* probeert een wijde variëteit van artikelen in verschillende moeilijkheidsgraden te bieden. Het gaat erom dat de lezer de mogelijkheid geboden krijgt om de diepte in te gaan, want dit is wat theosofie beoogt: het doorbreken van de “gewone” denkprocessen naar andere niveaus waar eenheid ervaren kan worden. Tegelijkertijd

probeert de redactie alert te blijven om moeilijke termen, bijvoorbeeld in het Sanskriet te vertalen met behulp van *Het Theosofisch Glossarium* van H.P. Blavatsky (Antwerpen/Den Haag) of *Ganesh, kleine woordentolk der geesteswetenschappen* (UTVN). Daarnaast is het belangrijk dat artikelen en citaten goed gedocumenteerd worden met exacte titels van boeken en met paginanummers. Lezers moeten zo veel mogelijk in de gelegenheid gesteld worden om de desbetreffende passages op te zoeken, te bestuderen en er voor zichzelf de essentie van te ervaren. Anders zou een artikel kunnen ontaarden in vaagheid. Idarmis noemde het belang van helderheid door een eenvoudig taalgebruik in die zogenaamde “zwaardere” artikelen. Technische, geleerde stukken met allerlei moeilijke termen hoeven niet perse diep te gaan! (In feite gaf één van de

inleiders in Adyar de redactie het dringende advies om niet toe te geven aan verzoeken tot vereenvoudiging en zo te vervallen tot oppervlakkigheid, maar om door te gaan met het brengen van “diepe” theosofische artikelen, die mensen de gelegenheid geven tot overpeinzing.)

Om kort te gaan, het gesprek met Idarmis was heel inspirerend. Het is hartverwarmend om te zien hoeveel mensen op het internationale hoofdkantoor in Adyar hard bezig zijn om mensen de mogelijkheid te bieden om kennis te maken met theosofie.

Interview: Els Rijneker

(Als gevolg van technische problemen met de geluidsopname van dit gesprek kon dit artikel helaas niet eerder gepubliceerd worden.)

Laten we dan nu het heilige Pad betreden,
voortgedreven door ons verlangen
om binnen de invloedssfeer te komen
van dat licht dat altijd schijnt
op het pad van de spirituele pelgrim.

Uit: Op de drempel van het Heilig Pad,
Joy Mills

De in deze rubriek gerecenseerde boeken zijn voor uitleen beschikbaar in de Theosofische Bibliotheek te Amsterdam.

Het Innerlijke leven van Krishnamurti, Persoonlijke Passie en Eeuwige Wijsheid door Aryel Sanat, Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland. ISBN 90- 6175-085-7, prijs €19,50. Nederlandse vertaling door Louis Geertman en Ali Ritsema van *The Inner Life of Krishnamurti, Private Passion and Perennial Wisdom*, TPH Wheaton 1999.

In het boekje *Letters from the Masters of Wisdom, first series* van Jinarajadasa is in brief 47 uit 1888 het volgende te lezen: "Van de drie doeleinden wordt er alleen aandacht besteed aan het tweede, maar het is niet langer ofwel een broederschap of een instelling waarover de Geest van gene zijde van de Himalaya heerst".

Korte tijd daarna werd de Esoterische School van Theosofie opgericht om "de student voor te bereiden en geschikt te maken voor de studie van

praktisch occultisme en Raja Yoga" (*The Original Programme of the Theosophical Society* p.61).

Hopelijk hebben we nu in 2005 het derde doeleinde beter begrepen en ingezien dat zonder het derde doeleinde (dat de regeneratie van het denken aangeeft met als gevolg een totaal andere instelling van het bewustzijn) het eerste doeleinde, de kern van broederschap niet gerealiseerd kan worden. Het boek van Aryel Sanat over het innerlijk leven van Krishnamurti werpt licht op dit gegeven en toont aan dat de leringen van H.P. Blavatsky en Krishnamurti gericht zijn op die noodzakelijke regeneratie van het denken. Eigenlijk zijn alle geschriften die uitgaan van de Eeuwige Wijsheid geschreven ter bevordering van de mogelijkheid tot geestelijk inzicht van de mens in het Geheel van de manifestatie.

Sanat geeft aan dat Theosofie gelijk staat aan die eeuwige wijsheid waar de leringen die H.P.B. optekende een uitdrukking van zijn. Een fundamentele eeuwige lering is bijvoorbeeld dat er een bewustzijns-toestand van inzicht en mededogen bestaat. De christenen verwijzen naar de allesomvattende werkelijkheid van die toestand met de naam 'Christus'. De boeddhisten spreken van 'Avalokiteshvara'. De Theosofen geven die toestand van bewustzijn aan met de term *Buddhi*. De namen zijn niet echt van belang; wat belangrijk is, is een dagelijks innerlijk contact met het inzicht-mededogen dat erdoor aange-

geven wordt. Volgens Sanat startte H.P.B. met haar geschriften aan het einde van de negentiende eeuw een renaissance van eeuwige wijsheid met als achtergrond de noodzakelijke transcendentie van het menselijke denken. Zonder het 'inzicht-mededogen' zou de wereld er zo gaan uitzien: "Dan zal alleen bezit nog status geven; rijkdom zal de enige bron van devotie zijn; begeerte zal de enige band zijn tussen de seksen; bedrog zal het enige middel zijn om succes te boeken in rechtszaken; vrouwen zullen louter voorwerpen van bevrediging van de zinnen zijn. De aarde zal alleen nog omwille van haar minerale schatten worden aanbeden". Dit citaat is een aanhaling uit *The Way to Shambhalla* van Edwin Bernbaum, zowel door Sanat als H.P.B. geciteerd (Sanat p.146; H.P. Blavatsky C.W. XII p.387).

Aryel Sanat gaat diep op dit gegeven in vanuit de historische achtergrond van de Theosophical Society en de ontdekking van Krishnamurti door C.W.L. Leadbeater. Sanat bespreekt het bestaan van de Meesters van wijsheid en de contacten die er waren tussen hen en de werkers van de TS aan het einde van de negentiende eeuw en de contacten met Krishnamurti in de twintigste eeuw. Rond 1880 vond de briefwisseling met de Mahatma's plaats en die brieven worden nog steeds in Londen en Adyar bewaard. Ook zijn er uit die tijd ooggetuigenverslagen van ontmoetingen met de Mahatma's M. en K.H., die zelf aankondigden dat zij zich zouden moeten terugtrekken als

B o e k & p e r i o d i e k

“de wereld blijft weigeren zich voor de feiten gewonnen te geven” (*De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett*, brief 9, p.57). Voor wat Krishnamurti en de Meesters betreft beschrijft Aryel Sanat dat wat wel ‘het proces’ wordt genoemd. De pijnlijke lichamelijke ervaringen waar Krishnamurti vanaf 1922 doorheen moest gaan, zouden een ingrijpen van diezelfde krachten van eeuwigheid wijsheid kunnen zijn. Leadbeater en Annie Besant keken uit naar de komst van een nieuwe wereldleraar en Krishnamurti heeft nooit ontkend dat hij die wereldleraar was. Het zou kunnen dat het begrip wereldleraar anders werd gezien dan het in het geval van Krishnamurti tot uitdrukking kwam.

C.W.L. Leadbeater schreef in 1923 aan Annie Besant: “Ik begrijp niet waarom onze Krishna zulk een verschrikkelijke fysieke pijn moet lijden. Het brahmaanse lichaam is toch zeker al buitengewoon zuiver en zou minder voorbereiding nodig hebben dan het gemiddelde Europese voertuig” (Sanat p.210). Het proces zou kunnen wijzen op een nieuwe cyclus voor de mensheid als gevolg van de renaissance van eeuwigheid wijsheid waarbij de Meesters niet meer nederdalen uit subtielere gebieden maar waarbij het meesterprincipe in de nu levende mens opgewekt kan worden door de mogelijkheid het hersenverstand aan te passen aan een grotere potentie van het bewustzijn. In het boek *The Inner Group Teachings of H.P. Blavatsky to her Personal Pupils*, gereconstrueerd door H.J. Spierenburg, zegt H.P.B.: *Cycli*

en perioden hangen af van bewustzijn. Cycli worden afgemeten aan het bewustzijn van de mensheid en niet aan de natuur” (Sanat p.337). Het zou kunnen dat Krishnamurti zijn pijnlijke proces onderging voor dat doel. Voor wat hemzelf betreft is het zeker zo dat zijn geestelijk inzicht totaal was. Hij schreef daarover in zijn *Notebook*: “De zuivering van het brein (*the brain*) is noodzakelijk. Het brein is het centrum van alle zintuigen; hoe alerter en gevoeliger de zintuigen zijn, hoe scherper het brein is; het is het centrum van herinnering, het verleden; de opslagplaats van ervaring en kennis, traditie. Dus het is beperkt, geconditioneerd. De activiteiten ervan zijn gepland, uitgedacht, beredeneerd, maar het functioneert beperkt, in tijd/ruimte. Daarom kan het niet datgene onder woorden brengen of begrijpen wat het totale, het gehele, het complete is. Dat complete, gehele is de geest (*the mind*) die leeg is, totaal leeg en vanwege dit leeg zijn, bestaat het brein in tijd/ruimte. Slechts wanneer het brein zichzelf gereinigd heeft van zijn conditioneringen, hebzucht, afgunst, ambitie, pas dan kan het dat wat compleet is bevatten. Liefde is deze compleetheid.” (*Krishnamurti’s Notebook* p.9).

Sanat haalt dan ook de gesprekken van Krishnamurti met David Bohm aan over de mogelijke mutaties van het hersenverstand door geestelijk inzicht. Ook had hij veel contact met John White, een expert op dit gebied, en hij citeert White voor wat de technische achtergronden van de

neurologische processen betreft. Krishnamurti zelf zei tijdens een medisch onderzoek tegen een chirurg en een oncoloog die hem onderzochten: “dat het geen gewoon lichaam was, maar dat iets buitengewoons gebruik maakte van het lichaam dat erg gevoelig was en dat de dokter, hoe dan ook, ongeacht hoe ervaren hij ook was, geen ervaring had met hoe hij moet omgaan met waar hij nu mee te maken zou krijgen.” (Sanat p.258).

Toen in 1875 de Theosophical Society werd opgericht was het belangrijkste doel: ‘Het vormen van een kern van de universele broederschap der mensheid zonder onderscheid van ras, geloof, sekse, kaste of kleur’. “Het mag nu wel duidelijk zijn” schrijft Sanat op p.298 “dat een dergelijke menselijke broederschap onmogelijk is zonder het soort transformatie waarover Krishnamurti sprak”. Wereldwijde transformaties in het bewustzijn vinden plaats als resultaat van mutaties in individuen.

Sanat citeert ook Radha Burnier over broederschap: “Er schuilt een mystieke kwaliteit in het verwerklijken van broederschap, het is geen gewone ervaring. Alleen als we zien dat dit doeleinde een diepe psychologische omwenteling inhoudt, zullen we het werk van de Vereniging met de vereiste energie kunnen uitvoeren. Wanneer we er goed over nadenken zou het niet moeilijk moeten zijn om ons te realiseren dat universele broederschap zonder enige vorm van onderscheid een revolutie in het bewustzijn is. Het is het enige dat de mensheid zal doen veran-

deren, en haar naar een nieuw niveau van bestaan zal voeren” (Radha Burnier, *De Regeneratie van de mens* p.21).

Sanat legt veel overeenkomsten bloot tussen de benadering van H.P.B. en Krishnamurti. Als Krishnamurti over meditatie spreekt legt hij eigenlijk het meditatiediagram van HPB voor. Meditatie valt volgens Krishnamurti niet te leren, omdat het bestaat uit een nauwkeurig onderzoek, inzicht en intelligentie van binnenuit, zonder goeroe. Het is een natuurlijk proces dat overeenkomt met het groeien van geestelijk inzicht door de Zelfontdekking, die in het derde doeleinde van de TS wordt aangegeven als het ontdekken van de vermogens die in de mens latent aanwezig zijn. Meditatie, volgens Krishnamurti, is het gewaar zijn van angst, van de implicaties, de structuur en de aard van genoegen. Het gaat om het begrijpen van jezelf, en daarom het aanbrennen van orde, wat deugd is, waarin die kwaliteit van discipline aanwezig is die geen onderdrukking inhoudt, noch controle, noch nabootsing. Zulk een denkvermogen dus, is in een toestand van meditatie.

Sanat sluit zijn buitengewoon goed gedocumenteerde boek af met het begrip “degeneratie”.

“Als we daarentegen emotioneel blijven investeren door identificatie met een bepaalde ideologie, een methode, een ras of een religie of traditie, dragen we bij aan een proces van onderlinge scheiding en aan psychologische verwarring. Daarin be-

staat de degeneratie van vandaag” (Sanat p.338). Voor die degeneratie zijn we volgens Krishnamurti zelf verantwoordelijk.

Dit boek, dat ook een index heeft en uitstekend in het Nederlands is vertaald door Louis Geertman en Ali Ritsema, geeft veel historische informatie, naast indringende en verhelderende beelden over de ene esoterische achtergrond van Eeuwige Wijsheid en de gevolgen daarvan in het leven van de mensheid van nu. Iedereen met een serieuze interesse voor de ontwikkelingen van de uitdrukkingen van Eeuwige Wijsheid met betrekking tot het leven van de mens in 2005 mag het boek van Aryel Sanat niet missen.

F.v.l.

Mens – Schakel tussen hemel en aarde door Wim H. van Vledder, Ankh Hermes 2005, ISBN: 9020283847 €24,50.

Onlangs is bij Ankh Hermes bovengenoemd boek van Wim van Vledder verschenen.

(Eerder verscheen van hem bij dezelfde uitgever: *Het mysterie van het Zelf - Upanishaden*)

Dr. W.H. van Vledder is bijzonder hoogleraar in de metafysica in de geest van de Theosofie geweest en was verbonden aan de faculteit van de Wijsbegeerte van de universiteit in Leiden.

In vijf delen geeft de auteur zijn visie op de kans en ook de taak die de mens heeft om tot ‘een betere wereld’ bij te dragen en niet te wachten tot deze verbetering van buitenaf komt.

‘Wij moeten zelf werken aan het ontdekken van de onvoorstelbare spirituele mogelijkheden die ieder mens heeft en ons levenspatroon veranderen. (...) Er is een spirituele kracht en energie die al het bestaande doordringt en tot een eenheid maakt. Ons bewust worden van deze grootse Energie en Liefde die wij goddelijk Leven noemen is een eerste stap naar dat wat ieder mens in werkelijkheid is: Een schakel tussen hemel en aarde.’

Vanuit beschouwingen over het Ene Zijn dat vele namen heeft en dat in de *Viveka Chudamani* (*Het Kroonjuweel van Wijsheid*) door Shankara aangeduid wordt als: ‘zuiver bewustzijn, het diepste bewustzijn’, komt Van Vledder tot de vraag: ‘En ik dan? Als Brahman alles doordringt, ben ik dan zelf ook doordrongen van dat allerhoogste Bewustzijn? Ben ik zelf in diepste wesen het Bewustzijn van de Allerhoogste?’ Via de mystiek, literatuur en wetenschap, met name de kwantumfysica, onderzoekt Van Vledder daarna

wat het antwoord op deze vraag kan zijn.

M.b.t. de werelden van bewustzijn wordt gesproken over een 'ladder' met twee kernpunten of schakels. De eerste schakel ligt tussen het lager en hoger mentaal gebied en de tweede schakel ligt tussen het lager en hoger atmisch gebied. Zo ontstaat een drieduidige openbaring van goddelijk Bewustzijn in de mens in wat genoemd wordt 'het lager zelf, het hoger Zelf en het goddelijk Zelf.' 'Wie ben ik?' is dan de volgende vraag, die de auteur met prachtige teksten uit de oude literatuur beantwoordt.

Het is ondoenlijk om het hele boek te bespreken, want het zou eigenlijk al mediterend gelezen moeten worden. Vooral over het bewustzijn worden veel voor westerse lezers nieuwe en indringende woorden geschreven.

In hoofdstuk IV, *Wegen van Wijsheid* wordt de meer praktische kant van de weg beschreven. Deze wegen zijn: de weg van handeling, de weg van liefde en toewijding, de weg van kennis en inzicht en de weg van de innerlijke energie. De auteur besteedt ook veel aandacht aan wetenschap en religie. Hij is van mening dat de wetenschap van nu de uitspraken van de mystici bevestigt.

Wat opvalt is de ontdekking dat er op het terrein van het hoger Zelf, het hoger Bewustzijn eigenlijk geen materie bestaat, zoals die in de wereld van ons gewone waakbewustzijn. De kwantumfysica met name spreekt niet over materie, maar over energie. Het elektron b.v. is in feite niet een bepaald iets dat zich laat bestuderen alsof het een vast object is. Zodra de wetenschapper er zijn aandacht op richt, verandert het elektron, dat beschouwd wordt als een golfbeweging van energie, in 'deeltje'. De waarneming doet als het ware de golf van energie 'bevriezen' tot deeltje. Dit houdt dus in, dat de waarnemer in zekere zin een schepend vermogen heeft voor wat de materie betreft. Wetenschappers vermoeden dat geconcentreerde aandacht zelf creatief is. Zij komen tot de conclusie dat '...wij op het diepste niveau van geest en stof bijdragen aan de schepping van de wereld.' (Mc. Taggart, *Het Veld*)

Voor de spirituele mens ontstaat nu echter een probleem, want de *Upanishaden* zeggen, dat om de weg te gaan tot het hoger Zelf, wij ons 'naar binnen moeten richten in plaats van naar buiten'. Zodra wij namelijk onze naar buiten gerichte zintuigen en ons lager

bewustzijn richten op de werelden van de onbepaalde en onbepaalde mogelijkheden, zorgen wij ervoor dat die werelden beperkt en onbereikbaar worden. De kwantumgolf 'bevriest' tot vorm.

Door de eeuwen heen hebben mystici gewezen op een techniek van meditatie en volkomen ontspanning. Zo zou het mogelijk worden het lager bewustzijn in zekere zin uit te schakelen en de weg vrij te maken voor het hoger bewustzijn. De oude wijsheid zegt dat wij dan binnen treden in 'werelden van Licht'. En de moderne wetenschap meent dat op het meest fundamentele niveau bewustzijn 'coherent, alomvattend licht' is. Zo belicht Van Vledder ook vanuit de yoga, die hij als een echte wetenschap beschouwt, de weg van de innerlijke energie om het innerlijk licht te bereiken. Verder gaat hij in op het bewustzijn dat niet aan tijd gebonden is.

De slotbeschouwing bevat schitterende citaten uit Oost en West en een aanbeveling: namelijk dat wij vastbesloten aan het werk gaan om ons ware Zelf te vinden en onze houding ten opzichte van de werelden van planten, dieren en onze medemensen drastisch te wijzigen.

E.K.B.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Theosophical History Conference Londen 2 en 3 juli 2005

Londen was een drukke stad in het weekend van 2 en 3 juli 2005. Er was Live-Aid, een concert dat de aandacht vestigde op de arme landen, ten behoeve van de G8-conferentie, er was een gay- parade en er was een conferentie over theosofische geschiedenis. Een paar dagen later gingen de eerste bommen af in de ondergrondse. Hieronder geef ik de mening van de sprekers weer, waar mijn eigen mening er doorheen sijpelt heb ik dat duidelijk aan gegeven.

Dat was de context, nu de inhoud: Kim Farnell opende de conferentie met een samenvatting van haar onderzoek naar Bulwer Lytton die onder theosofen vooral bekend is om zijn occulte verhaal *Zanoni*. Mevrouw Farnell begon met de vraag of Bulwer Lytton wel een occult leven had. Misschien lazen theosofen en andere occultisten wel meer in zijn verhaal dan er in zat? De conclusie was al snel: ja, Bulwer Lytton had wel degelijk een occult leven. De spreester ging alle soorten occultisme af die in zijn tijd speelden en in elk van de gevallen bleek hij er inderdaad mee te maken

gehad te hebben. Zijn kennis van de astrologie bijvoorbeeld was niet oppervlakkig.

Vervolgens was er een Mead-symposium. G.R.S. Mead is onder theosofen vooral bekend als secretaris van H.P. Blavatsky en editor van de *Theosophical Glossary* van H.P. Blavatsky. Na haar dood bleef hij met theosofie, vooral in de vorm van gnostiek, bezig. Hij is zelfs gevraagd om zich kandidaat te stellen voor het presidentschap van de Theosofische Vereniging, na de dood van Kolonel Olcott. Dit wees hij af. G.R.S. Mead was redacteur van *Lucifer* na Blavatsky's dood en hernoemde het tijdschrift *The Theosophical Review*. Naar aanleiding van de Leadbeater-affaire verliet hij, met vele anderen, in 1909 de Theosofische Vereniging. Hij richtte de Quest-society op. Hier kwamen mensen bij elkaar die belangrijk zouden worden in de wereld van onderzoek naar esoterie, mystiek en occultisme, zoals Evelyn Underhill. De Quest-Society had als doeleinden het bestuderen van religie, mystiek en dergelijke en het uitdragen van Het Ideaal in schoonheid. De vele boeken van G.R.S. Mead over gnostiek en aanverwante onderwerpen zijn nog steeds waardevol. De be-

Agenda Nederland

december 2005

10 Studiegroep Mahatma Brieven

januari 2006

14 Dag voor nieuwe leden te Amsterdam

21 Studiegroep Geheime Leer

februari 2006

18 Studiegroep Mahatma brieven

maart 2006

4 Voorjaarsdag met Prof. H. Gerding "Mediumschap: psychologische, parapsychologische en esoterische aspecten"

11 Studiegroep Geheime Leer

april 2006

8 Studiegroep Mahatma brieven

mei 2006

13 Algemene Ledenvergadering te Amsterdam

20 Studiegroep Geheime Leer

juni 2006

3 Studiegroep Mahatma brieven

15-21 School of the Wisdom te Naarden

juli 2006

7 t/m 9 Zomerschool te Naarden

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

langrijkste ervan zijn nog steeds in druk.

Nicholas Goodrick-Clarke ging in op de invloed van Mead op Carl Gustav Jung. Van zijn vrouw Clare Goodrick-Clarke zal dit jaar een boek verschijnen over het leven van G.R.S. Mead. Zij beschreef de levensloop van G.R.S. Mead. Robert Gilbert vergeleek het werk van G.R.S. Mead met dat van zijn collega in de Quest-society A.E. Waite. Ondanks hun heel verschillende voorkeuren en achtergrond waren hun centrale ideeën heel vergelijkbaar.

Na de lunch ging Patrick Deveney in op de controversiële vraag wat we kunnen leren van de occulte vijanden van de Theosofische Vereniging. Volgens meneer Deveney was in de vroege jaren van de Theosofische Vereniging het doel van spirituele ontwikkeling zo lang mogelijk te leven. Hij documenteerde dit aan de hand van onder andere een krantenartikel waarin H.P. Blavatsky geciteerd werd en dat zei. Een breder gepubliceerd artikel *The Elixir of Life*¹ is een laat voorbeeld van dezelfde idee. Ook Damodar geeft in zijn brieven aan Judge uiting aan deze idee². Het commentaar van Blavatsky op het artikel *The elixir of Life* geeft al aan dat dit ideaal op het moment van publiceren niet meer centraal staat wat haar betreft³. Deveney ging zover om te zeggen dat dit ideaal volledig verlaten is en niet goed is in te passen in de latere leringen van Blavatsky. Een van zijn argumenten was dat de Theosophical Society nooit zo snel zou zijn gegroeid en zoveel op-

schudding zou hebben veroorzaakt als het alleen een plek was geweest om occulte leringen te bestuderen. Er moet ook een ervaring geweest zijn die men op kon doen. Deveney stelde dat Olcott de verandering te groot vond om te begrijpen. Voor de volledigheid: de latere lering is dat het fysieke lichaam niet van veel belang is en de strijd om het leven een van de oorzaken van de problemen van de mensheid is.

Vervolgens gaf ondergetekende een powerpoint presentatie over het Theosofisch Zegel. Ik ben ingegaan op de oorsprong van het zegel en heb aangetoond dat het Aum al in 1886 in *The Theosophist* boven het zegel kwam te staan, maar dat in de Engels en Nederlandstalige publicaties pas na de Tweede Wereldoorlog het Aum vanzelfsprekend onderdeel werd van het zegel. Hierover zal ik een artikel schrijven dat ik aan de redactie van *Theosophia* zal aanbieden.

Jack de Ripper komt zo af en toe langs in de studie van de theosofische geschiedenis. Mabel Collins bijvoorbeeld geloofde dat zij met hem heeft samen geleefd⁴. De Jack de Ripper-moorden vonden plaats in herfst 1888. R.J. Lees was een medium die in die tijd claimde dat hij iets wist over deze moorden. Stephen Butt vatte het leven van R.J. Lees samen met behulp van een powerpoint presentatie.

De laatste presentatie van de dag was over een onderwerp dat nauwelijks iets met theosofie te maken heeft: Aan het eind van de 19de eeuw was er weer aandacht voor het

Agenda buitenland

7 nov 2005-13 jan 2006

School of the Wisdom

(SOW Adyar) (alleen voor leden). Vier verschillende thema's, elk gedurende tien dagen.

7-18 SOW Adyar: Christianity

21 nov-2 dec SOW Adyar: Vedanta

december 2005

5-16 SOW Adyar: Buddhism - Shantideva's Bodhicharyavatara; director: Dr. Krishnanath

26-31 Adyar: International Convention of the Theosophical Society

januari 2006

3-13 SOW Adyar: The Voice of the Silence; director: Dr. J. Algeo

Laatste twee weken januari: SOW Adyar: Dr. Charles White: "Understanding the Religions"

juli 2007

14-18 100-jarig bestaan Finse Afdeling plus Europees Congres in Helsinki

Voor nadere inlichtingen over genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672.

idee dat de aarde plat zou zijn. Christine Garwood vertelde over Alfred Wallace die leefde van lezingen waarin hij beweerde te kunnen bewijzen dat de aarde plat was. Hij leefde eind 19de eeuw in London. De relatie met de theosofische geschiedenis is vooral dat het laat zien in welk klimaat de vroege theosofen hun werk deden. Het klimaat was zo dat de wetenschap nog niet veel autoriteit had met als gevolg dat iemand die goed was met woorden en die goed toneel kon spelen hele zalen kon vullen met zijn bewering dat de aarde rond was.

De tweede dag begon met Patrick Deveney die een paper voorlas dat Michael Gomes had opgestuurd. Het was een samenvatting van het onderzoek m.b.t. het gebied van de Theosofische geschiedenis van de afgelopen 50 jaar.

George Young hield een verhaal over theosofische beelden in gedichten van het Russische 'zilveren tijdperk'. De spreker las zelf vertaalde gedichten op een gedragen toon voor. Het centrale thema was de 'archetypische vrouw'. Het verhaal zou interessanter zijn geweest, vond ik, als zou zijn toegelicht waarom dit gezien werd als een theosofisch beeld.

Kim Farnell introduceerde vervolgens haar nieuwe boek over Mabel Collins. Een boekverslag hiervan is in mijn e-zine *Lucifer 7* augustus '05⁵ verschenen. Het is een boeiend en controversieel boek.

Jan Overton Fuller vertelde vervolgens het een en ander over de controverse rond de verschillen tussen de leringen

van Leadbeater en Besant en die van Blavatsky. Samengevat: hoewel de 'back to Blavatsky' beweging haar plek had, is het volgens haar overdreven alle boeken van Besant en Leadbeater af te schrijven. Zij hebben een unieke bijdrage geleverd.

Mike Hall sloot de conferentie af met een verhaal over Mozart, synchroniciteit en de oude Egyptenaren. Dit was een interessante lezing, maar niet een die heel goed in het thema van 'theosofische geschiedenis' paste. Het verhaal was niet op academisch niveau. Hall merkte bijvoorbeeld niet op dat Mozart tot de eerste generatie vrijmetselaars behoorde en nam de claim dat de vrijmetselaars terug gaan tot de oude mysteriën zonder commentaar over. Zijn specialiteit leek te zijn de relatie tussen de muziek van Mozart en alternatieve geneeswijzen. Dit thema zou erg geschikt zijn geweest voor een logebijeenkomst of iets dergelijks.

Al met al was het een interessante conferentie met een goede sfeer.

Katinka Hesselink

Voetnoten:

1) *The Elixir of Life, From a Chela's Diary*. By G— M—, F.T.S. Onder andere te vinden in *Five Years of Theosophy, Mystical, Philosophical, Theosophical, Historical and Scientific Essays*, Selected from *The Theosophist*, London, Reeves and Tucker, 196 Strand W.C. 1885 (herdrukt door *The Theosophy Company*, Los Angeles, 1980, blz. 1-32. Dit artikel is online te vinden op: <http://www.katinkahesselink.net/elixir.htm>

<http://www.katinkahesselink.net/elixir.htm>

2) *Damodar and the Pioneers of the Theosophical Movement*, compiled and annotated by Sven Eek, second printing, Adyar, 1979

3) Zie het artikel volgend op 'The Elixir of Life' in *Five Years of Theosophy: Is the Desire to Live Selfish?*, van H.P. Blavatsky. Idem p. 33-39. Online te vinden op: <http://www.katinkahesselink.net/Live.htm>

4) Zie hiervoor de nieuwe biografie van Mabel Collins, door Kim Farnell, *Mystical Vampire: The Life and Works of Mabel Collins*, Mandrake, Oxford, 2005

5) <http://groups.yahoo.com/group/lucifer7/>

Inter-Amerikaans Theosofisch Congres 14-18 september 2005 te San José, Costa Rica

Het congres met als thema 'Many Paths to One Truth' was georganiseerd door de Inter-Amerikaanse Federatie o.l.v. mevr. Terezinha Franca Kind, en de presidential representatieve van Costa Rica mevr. Maria de Los Angeles Orlich. Het werd gehouden in een hotel met een geweldig mooie tuin, dat meer een park leek, en waarin de rijkdom aan tropische en subtropische planten op een natuurlijke wijze ten toon werd gespreid, vlak bij de hoofdstad San José. De voertaal was Spaans, maar alles werd vertaald in het Engels. Er waren ongeveer 115 deelnemers.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Costa Rica is een redelijk stabiel land, de voornaamste bron van inkomsten is toerisme, daarna landbouw en vervolgens is er een grote industrie voor computeronderdelen. Het land heeft géén leger, en de Universiteit van de Vrede is daar gevestigd.

Op de eerste dag bestond het programma uit de opening en de gebeden van alle godsdiensten, welkomst woorden van de organisatrices en een openingsrede door de Internationale voorzitter, mevr. Radha Burnier.

Deze rede werd de volgende ochtend voortgezet. Zij sprak over wat in ons bewustzijn reëel is of als reëel ervaren wordt, hoe verschillende mensen die dezelfde dingen zien of ervaren, dit toch verschillend ervaren. Als voorbeeld noemde zij een lammetje dat in het gras speelt. De een ervaart het als vreugde, de ander ziet de geldelijke waarde van het lam, en een derde misschien wel de gastronomische waarde.

Sommige mensen proberen de relaties tussen het zichtbare en het onzichtbare te begrijpen. Rupert Sheldrake zegt dat alles al in het concept/zaad bestaat in de universele Goddelijke gedachte. Plato zegt ook iets van die strekking. Maar het zaad weet hoe het moet beantwoorden aan de onzichtbare wet. De menselijke plant kan niet goed groeien in de richting van geestelijk bewustzijn in een omgeving waar haat en tegenwerking bestaat.

Zij sprak over het pad van zelfkennis, het pad van devotie en het pad van dienstbaarheid. Zij refereerde aan Krishna die

sprak over het pad van vreugde. Niet zomaar tevreden zijn, maar gelukkig zijn, met of zonder iets, gewoon met alles wat er is.

Wij moeten blijven zoeken naar wat goed is voor ons zelf en de ander de kans geven naar de eigen aard te groeien.

Na de koffiepauze was er een groepsdiscussie in drie taalgroepen nl. Spaans, Portugees en Engels. (In heel Zuid-Amerika wordt Spaans gesproken, behalve in Brazilië, daar spreekt men Portugees.)

De onderwerpen van de groepsdiscussie waren:

1. Wat is de essentie van Theosofisch werk.

2. Hoe kunnen we het Theosofische werk in de Amerika's vergroten, speciaal in Centraal Amerika.

Na de middag was er een workshop: Training van Theosofische werkers. Deze training werd in de middag van de volgende dag voortgezet, maar hier worden de belangrijkste punten genoemd.

De training werd gegeven door Nelda Samarel, directeur van de "Krotona School of Theosophy" samen met Terezinha Franca Kind. Hier kwamen zaken aan de orde als: Wat zijn onze doeleinden; Hoe ziet een theosofisch programma er uit. Zij verdeelden de Theosofische literatuur in drie "generaties", nl: 1. eerste generatie: Blavatsky, Olcott, Judge en de brieven van de Meesters; 2. tweede generatie: Annie Besant en Leadbeater; 3. derde generatie: latere literatuur, inclusief Krishnamurti. Dan is er nog de aanverwante literatuur, zoals bijv. de Yoga

Sutra's. Vervolgens is er nog heel veel, en we moeten niet te dogmatisch worden, maar belangrijk is wel dat het steeds gerelateerd kan worden aan de eerste of tweede generatie literatuur en vooral ook aan de drie doelstellingen en de grondstellingen. Studie moet een zoektocht zijn om je eigen waarheid te vinden. Zij spraken ook over "active learning", dus niet alleen maar luisteren.

's Avonds was er een vragen en antwoorden bijeenkomst door Radha Burnier.

Op vrijdag 16 september was er een lezing van John Algeo met als titel: Inspiratie uit het verleden. John had uit de inaugurele redes van alle presidenten vanaf Olcott tot en met Radha essentiële stukjes genomen.

Hij begon zijn rede dan ook met het beeld van de God Janus, die twee hoofden had, één kijkt in het verleden en één in de toekomst. Uit dat verleden is een lijn te trekken naar de toekomst.

Deze lezing zal t.z.t. na vertaling in zijn geheel in *Theosofia* worden opgenomen.

Hierna volgde een lezing van Tom Davies, voorzitter van de Pan African Federation. De titel hiervan was: De waarheid omtrent de Waarheid.

Aan de hand van een diapresentatie maakte hij verschillende niveaus van waarheid duidelijk, beginnende met de vertaling uit het Oxford dictionair.

Vervolgens sprak hij over teksten uit heilige boeken zoals uit de bijbel: De waarheid zal u vrij maken.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Een paar uitspraken van Bishma uit de Mahabarata Santi Parva hoofdstuk 162: Bij alles wat zich waarheid noemt ontstaat onduidelijkheid omdat het gaat over een van de volgende vier mogelijkheden: de Waarheid is een eeuwig grondbeginsel; de Waarheid is boete doen, buigen voor de Waarheid; de Waarheid is Yoga; de Waarheid is de eeuwige Brahman, de Waarheid is de meest verheven toevlucht van het Totale. Alles gaat op in de Waarheid. Hij eindigde met de vier Nobeles Waarheden van Gautama Boeddha.

Vervolgens sprak Ricardo Lindemann, voorzitter van de Braziliaanse afdeling over: Vele kleuren vormen de regenboog. Hij ging in op de vele verschillende verschijningsvormen op aarde, die allemaal nodig zijn om het geheel gestalte te geven.

Er was er een discussie over het idee om een Theosofisch Centrum te vormen in Costa Rica, om het werk in Centraal Amerika en de Caribbeaan te versterken.

Op zaterdag 17 september was er een lezing van prof. P. Krishna met als thema: Is waarheid een Land Zonder Paden? Deze lezing had sterke relaties met de lezing die Prof. Krishna onlangs bij ons hield over reïncarnatie.

Vincent Hao Chin Jr., voorzitter van de TS in de Philipijnen sprak over: "Perceptions of Unity and programs of Action" (waarneming/inzicht vanuit de eenheid en programma's van werkzaamheid). Hij stelde bijvoorbeeld dat uit de Brieven van de Meesters duidelij

te lezen is dat de TS niet alleen gesticht is om leden te helpen meer kennis te verzamelen, maar om een centraal voertuig te zijn om tot verandering in gedachten en relaties te komen. Daarvoor moeten wij onszelf afvragen wat voor veranderingen wij als goed samenwerkende leden van de Theosofische Vereniging in de gehele wereld op onze plannen zouden willen verwezenlijken in bij voorbeeld de komende twintig jaar.

Aan het einde van deze inspirerende lezing gaf hij een aantal voorbeelden. Hij zei: kies een eenvoudige maar inspirerende weg, Neem een korte zin die essentieel is voor ons en vermeld die overal, zodat het als het ware inslijt als een soort reclameslogan. Dit het liefst wereldwijd.

Hij had het over drie lagen in de mens en de mensheid, nl. de mystiek/spirituele, de rationeel/morele en de sociaal/culturele. Wat wij moeten doen is, vanuit die hogere lagen onze boodschap brengen op de sociaal/culturele laag. Wij doen nu al van alles, maar het lijkt niet door te dringen tot kranten en televisie.

Hij eindigde met een gezegde van Victor Hugo "You can stop the invasion of arms, but you cannot stop an idea whose time has come."

Daarna volgden er twee korte lezingen van Hugo Figueroa, voorzitter van de TS in Mexico en Antonio Martinez, voorzitter van de TS in Colombia over het thema: Unity in Diversity (eenheid in verscheidenheid).

Bij de afronding waren er verslagen en aanbevelingen van de groepsdiscussies door de verschillende voorzitters, te weten John Algeo (Engels), Ricardo Lindeman (Portugees) en Ernesto Garcia uit Argentinië samen met Gaspar Tores uit Cuba in het Spaans.

Daarna de sluiting van het Congres, gebeden van alle religies, dankbetuiging en korte toespraken van Maria de los Angeles Orlich, Presidential representative voor Costa Rica, de voorzitter van de I.A.F.T. Terezinha Franka Kind en de Internationale presidente mev. Radha Burnier.

Wies Kuiper

Europese School, Naarden 4 tot 11 oktober 2005 Thema: De symbolische taal ontsluiten

Met een gezelschap van 40 tot 50 deelnemers (vooral Engelsen, maar ook een Duitse, een Russische en enkele Nederlanders) en met inleiders uit België, Groot-Brittannië, IJsland en de Verenigde Staten werd dit thema vanuit zeer verschillende invalshoeken belicht.

Harold Tarn opende en sloot deze 23^e Europese School en sprak over de ontwerpen van de natuur in tijd ruimte (Nature's Design in Space Time). In de theosofie wordt gesproken over een oorzakelijk verband in twee richtingen. Enerzijds is er het scheppende ontwerp de stof in en anderzijds is er de aandrang om de stof te ontstijgen, terug naar het Ene van waaruit alles voortkwam, "the downward causation with the upward impetus". Hij

sprak over archetypische vormen die overal in de natuur terug te vinden zijn, zoals de logaritmische spiralen van groei en de spiraalvormige soorten energie. Hij noemde de gouden proporties en de Fibonacci- getallen. Ook verzorgde hij weer een bijzondere avond met klassieke muziek.

Michael Gomes gaf een overzicht van de klassieken van de esoterische traditie en maakte weer eens glashelder dat de eeuwige wijsheid (perennial wisdom) in alle tradities te vinden is. Hij behandelde bekende en nauwelijks bekende teksten uit China, India, Tibet, het Boeddhisme, de Grieks-Romeinse wereld, van de Rozekruisers en van H.P. Blavatsky (HPB). Hij vertelde dat *De Geheime Leer* de eerste esoterische tekst was die in het Engels verscheen. Bij het bestuderen van esoterische teksten gaat het om de plotselinge inzichten die een verandering teweeg brengen. De zevenvoudige samenstelling is uniek naar voren gebracht door de theosofie. HPB noemde drie niveaus waarop men een tekst kan interpreteren: het realistische niveau van het denken, het idealistische niveau en het puur goddelijke en spirituele niveau. De theorie van de ronden en wortelrassen geeft aan dat er in elk wortelras een principe ontwikkeld wordt (steeds een nieuwe bijdrage aan het ontwikkelen van bewustzijn). Het werk van de Theosophical Society (TS) komt neer op het helpen om het hogere denken, buddhimanas te ontwikkelen om de

mensheid spiritueel vooruit te brengen. Ieder individu werkt daaraan mee. En buddhi werkt op een niveau achter het denken, achter taal. Het gaat om het begrijpen en het weten in het hart.

Ray Grasse hield interessante inleidingen over Het verschuiven van tijdperken, van Vissen naar Aquarius, over synchroniciteit en over astrologie en de chakra's. Trad in het tijdperk van Vissen religie, de mystiek en blind geloof op de voorgrond, in het tijdperk van Aquarius staat de wetenschappelijke benadering van het logische denken meer in de belangstelling. Hij vergeleek de TS met democratie, met de gecontroleerde chaos van de jazz: een eenheid met de mogelijkheid tot diversiteit. Iedereen heeft de gelegenheid om te tappen uit het goddelijke. In zijn lezing over het verband tussen astrologie en de chakra's gaf hij duidelijk aan dat het gaat om een balans, zonder aan het ene of andere chakra een hogere waarde toe te kennen.

Erlundur Harraldsson sprak over kinderen die zich een vorig leven herinneren en over verschijningen van de doden.

Tom en Susan Ockerse spraken over "Het belang om dwaas te zijn" en over "Het proces van juist handelen". Aan de hand van een boeiende Powerpoint- presentatie werden we geleid langs de Dwaas uit de Tarot, de Joker uit het kaartspel en de clown. De dwaas is in feite het goddelijke dat tot ons spreekt, de innerlijke stem. We zagen diverse vormen van moderne kunst:

schoonheid is spiritualiteit die zichtbaar gemaakt wordt. Ook de inleiding over "Het proces van juist handelen" was met beelden, o.a. uit Shakespeare's Henri V en met de yell uit de film *Meatballs*: "It just doesn't matter!". Het gaat om het overgaan tot actie, gewoon je uiterste best doen en verder maar zien wat ervan komt, oftewel afzien van de vrucht van handeling. Het bijzonder indrukwekkende visuele kunstwerk *Levende Bladeren* bestond uit dia's van één van de yuccaplanten in Krotona en fragmenten uit de Mahatma Brieven, gemaakt toen Tom en Susan daar een seminar van Joy Mills volgden over de Mahatma Brieven. Bepaalde fragmenten werden er uit gelicht, bijzonder indrukwekkend van design. N.B. Tom heeft in de periode van juni 1997 tot en met december 2002 de omslagen voor Theosofia ontworpen.

Colin Price sprak over "Theosofie als meestersleutel tot de mysteriën" en over "De drie doeleinden van de TS". Hij vertelde over de driedimensionale objectieve ruimte en moedigde ons aan om daarbuiten te treden in de subjectieve ruimte, in de dimensie van spiritualiteit. De meestersleutel die alle deuren ontsluit ligt in ons binnenste en ontwikkelt zich in onze buddische aard. In feite is het pad dat we moeten lopen heel eenvoudig: theosofie is altruïsme, compassie, compassie, compassie ... Over het doeleinde broederschap zei hij dat het principe dat er één gemeenschappelijke basis is aan heel het fysieke leven de mensen kennelijk on-

V e r e n i g i n g s n i e u w s

voldoende wakker schudt. Toch is juist die broederschap een onvermijdelijke noodzakelijkheid die duidelijk wordt als het bewustzijn groeit. Goedheid, waarheid en schoonheid zijn goddelijke attributen.

Ali Ritsema liet in twee bijeenkomsten de deelnemers brainstormen over karma en nirvana waarna er gesprekken hierover plaatsvonden aan de hand van citaten uit *De Geheime Leer, The Collected Writings, De Sleutel tot de theosofie* en *De Mahatma Brieven*. Zij gaf de lezing "Achter taal", waarin zij de ontwikkeling van spraak en taal weergaf zoals die is toegevoegd in *De Geheime Leer*. De taal is niet toereikend om het spirituele te beschrijven. We weten al dat gedachten krachten zijn, maar de kracht van woorden is eveneens zeer verstrekkend. Alles wat we zeggen raakt het hele universum. Geluid is het attribuut van akasha (*Ganesha*: de universele ziel, de matrix van het heele). Woorden resulteren in krachten en kleuren op andere niveaus en brengen elementen tot actie (= *Ganesha*: bewuste of half-bewuste niet-menselijke wezens of krachten in de etherische, astrale en lagere mentale werelden). Dat is de reden voor zwijgplicht, het niet uit mogen spreken van bepaalde woorden, anders dan bij gerichte inwijdingen in de tempels vroeger. Voor ons directe dagelijks leven vestigt dit wel de aandacht op onnodige of (erger) schadelijke uitingen...

David Roef gaf zorgvuldig gedocumenteerde inleidingen over "Het omdraaien van de 7

sleutels van het occultisme" en over "Het ontketenen van de oorlog in de hemel". Hij gaf aan dat *De Geheime Leer* voor het lagere denken een moeilijk boek is, met hier en daar kennelijke inconsequenties, omdat het doel ervan is het hogere denken op te wekken. Omdat het denken eerst gevoed moet worden, gaat studie aan meditatie vooraf. Hij citeerde Proclus en droeg dit citaat op aan Henk Spiereburg die overleed op de dag dat hij zijn presentatie zou geven over "De techniek van Inwijding volgens Proclus en Blavatsky". De Kabbala zou volgen HPB slechts 2 van de 7 sleutels bevatten. Spiritualiteit is Een, de religies met rituelen en ceremoniën zouden afkomstig zijn van het linkerpad en beschouwd kunnen worden als overblijfselen van degeneratie.

Er ontspon zich een interessante gedachteswisseling over onderdelen van het symbool van de TS. Vanuit de buitenwereld is er soms kritiek op het gebruik van het viervoetige kruis (svastika), de twee driehoeken (het zegel van Salomon of de Davidsster) of op terminologie als de grote witte broederschap. Weghalen van onderdelen van het embleem (zoals men in bepaalde landen wil) lijkt geen optie. We hebben als theosofen de taak om aan de buitenwereld uit te leggen hoe een en ander in elkaar zit en misverstanden uit de weg te ruimen: een kans om theosofie naar voren te brengen! Het symbool zou qua vormgeving iets verzacht kunnen worden door de vormen wat rond te maken. Er werd

naar voren gebracht dat het hier gaat om een zegel dat op officiële stukken kan worden gebruikt, maar dat dit niet prominent op briefhoofden, visitekaartjes en websites hoeft te staan. Zodoende komt het symbool zeker aan de orde bij degene die verder wil gaan en nader onderzoekt, maar is het niet iets dat direct "binnen" hoeft te komen bij een eerste kennismaking met de vereniging.

Ook kwam het teruglopen van de ledental naar voren. Gaat het echter om aantallen, moet je succes afmeten aan getallen? Mensen kunnen tegenwoordig uit veel spirituele stromingen kiezen en willen het liefste bezig gehouden worden met aantrekkelijke, "leuke" dingen. Wat zou de ware aard van onze studie binnen de TS moeten zijn? Studiegroepen blijken vaak de ruggengraat van een afdeling te zijn. Binnen loges zou het stimuleren van zelfwerkzaamheid enthousiasme teweeg kunnen brengen door om de beurt iets voor de groep voor te bereiden. Het betrekken van de luisteraars, participatie learning, werkt goed. Daarnaast brengt iedereen in eigen kring door zijn eigen levensvoorbeeld theosofie naar voren en kan hierover met zijn omgeving in gesprek gaan. De pioniers van destijds hadden het heel wat zwaarder.

Draai de sleutel om ...

De volgende Europese School zal waarschijnlijk plaatsvinden in oktober 2006, in Athene, met de vice-president Dr. John Algeo.

Els Rijneker

Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar gemaakt worden of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningeën of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en er naar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

Uitgeverij der Theosofische Vereniging in Nederland

Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
Tel. (020) 676 56 72, fax (020) 675 76 57

e-mail: books@theosofie.nl, website: <http://www.theosofie.nl>

Mens, schakel tussen hemel en aarde*

Door Wim van Vledder
261 blz., gebonden 2005
ISBN 90 202 8384 7

Prijs € 24,50

Onze wereld is een structuur waarin planten, dieren en mensen onderling verbonden zijn in een glorieuze eenheid. De mens heeft het unieke vermogen de brug te overschrijden tussen lager en hoger bewustzijn. Hij kan de sluiers doorbreken die ons scheiden van de tijdloze, aldoordringende Werkelijkheid. Daardoor zijn mensen in staat in onze wereld te werken als schakel tussen het onwerkelijke lager bewustzijn en het hoger bewustzijn dat de bron is van universele Liefde en Vrede.

Non-dualisme, de directe bevrijdingsweg*

Door Philip Renard
332 blz., paperback 2005
ISBN 090 215 4358 3

Prijs € 29,95

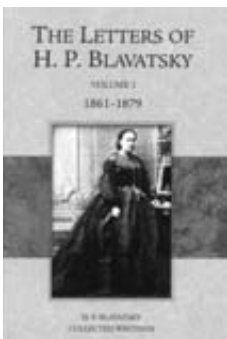

In dit boek wordt helder uiteengezet dat directe bevrijdingswegen zoals Zen Boeddhisme, Advaita Vedanta en Dzogchen weliswaar in verwoording en nadruk verschillen, maar uiteindelijk naar dezelfde non-dualiteit of 'niet-twee'-heid verwijzen. In de kern is er geen verschil. Door te putten uit de verschillende stromingen, die elkaar aanvullen en corrigeren, wordt in dit boek de essentie van al deze tradities blootgelegd, datgene wat je tezamen 'de Grote Traditie' kunt noemen, ofwel 'Universeel Non-dualisme'.

The Letters of H.P. Blavatsky Volume I, 1861-79

Edited by John Algeo
654 pp., cloth 2003
ISBN 0 8356 0836 0

Prijs € 27,50

Her published works present the public Helena Petrovna Blavatsky. Her correspondence represents the private HPB, the enigmatic, puzzling sphinx. The letters in this first volume were written before Blavatsky's arrival in India.

(* Deze titels leveren wij alleen rechtstreeks aan particulieren)

Deze uitgaven zijn verkrijgbaar via de boekhandel of rechtstreeks bij onze uitgeverij, tenzij anders vermeld. Wij zijn dinsdag t/m vrijdag van 11.00 tot 17.30 uur en zaterdag van 13.00 tot 17.00 uur geopend. Prijswijzigingen voorbehouden. Fondslijst op aanvraag.